

Briuselis, 2026 m. balandžio 30 d.
(OR. en)

8336/26

Tarpinstitucinė byla:
2023/0447 (COD)

CODEC 700
VETER 54
AGRI 281
AGRILEG 91
PE 58

INFORMACINIS PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl šunų ir kačių gerovės ir jų atsekamumo – Pirmojo svarstymo Europos Parlamente rezultatai (2026 m. balandžio 27–30 d., Strasbūras)

I. ĮVADAS

Vadovaujantis SESV 294 straipsnio nuostatomis ir Bendra deklaracija dėl praktinių bendro sprendimo procedūros taisyklių¹, įvyko keli neoficialūs Tarybos, Europos Parlamento ir Komisijos atstovų pasitarimai siekiant dėl šio pasiūlymo susitarti per pirmąjį svarstymą.

¹ OL C 145, 2007 6 30, p. 5.

Atsižvelgiant į tai, Žemės ūkio ir kaimo plėtros komiteto (AGRI) pirmininkė Veronika VRECIANOVA (ECR, CZ) AGRI vardu pateikė pirmiau nurodyto pasiūlymo dėl reglamento, dėl kurio ji parengė pranešimo projektą, kompromisinį pakeitimą (317 pakeitimas) ir vieną teisėkūros rezoliucijos, kurioje išdėstyti pareiškimai, pakeitimą (318 pakeitimas).

Dėl šių pakeitimų buvo susitarta pirmiau minėtų neoficialių pasitarimų metu. Kitų pakeitimų pateikta nebuvo.

II. BALSAVIMAS

Balsuojant 2026 m. balandžio 28 d. plenariniame posėdyje pirmiau nurodyto pasiūlymo dėl reglamento kompromisinis pakeitimas (317 pakeitimas) ir teisėkūros rezoliucijos 318 pakeitimas buvo priimti. Taip iš dalies pakeistas Komisijos pasiūlymas yra Parlamento per pirmąjį svarstymą priimta pozicija, kuri pateikiama šio pranešimo priede išdėstytoje jo teisėkūros rezoliucijoje².

Parlamento pozicija atspindi tai, dėl ko anksčiau susitarė institucijos. Todėl Taryba turėtų galėti patvirtinti Parlamento poziciją.

Tada aktas būtų priimtas ta redakcija, kuri atitinka Parlamento poziciją.

² Teisėkūros rezoliucijoje išdėstytoje Parlamento pozicijos redakcijoje pažymėti Komisijos pasiūlyme padaryti pakeitimai. Į Komisijos tekstą įrašytas naujas tekstas pažymėtas *paryškintuoju kursyvu*. Išbrauktas tekstas pažymėtas simboliu „■“.

Europos Parlamentas

2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0115

Šunų ir kačių gerovė ir jų atsekamumas

2026 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl šunų ir kačių gerovės ir jų atsekamumo (COM(2023)0769 – C9-0443/2023 – 2023/0447(COD))

(Įprasta teisėkūros procedūra: pirmasis svarstymas)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Komisijos pasiūlymą Europos Parlamentui ir Tarybai (COM(2023)0769),
- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 2 dalį, į 114 straipsnį ir į 43 straipsnio 2 dalį, pagal kuriuos Komisija pateikė pasiūlymą Parlamentui (C9-0443/2023),
- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 3 dalį,
- atsižvelgdamas į 2024 m. kovo 21 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,
- atsižvelgdamas į preliminarų susitarimą, kurį atsakingas komitetas patvirtino pagal Darbo tvarkos taisyklių 75 straipsnio 4 dalį, ir į 2025 m. gruodžio 10 d. laišku Tarybos atstovo prisiimtą įsipareigojimą pritarti Parlamento pozicijai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 4 dalį,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 60 straipsnį,
- atsižvelgdamas į Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto nuomonę,
- atsižvelgdamas į Žemės ūkio ir kaimo plėtros komiteto pranešimą (A10-0104/2025),

¹ OL C, C/2024/3388, 2024 5 31, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/3388/oj>.

1. priima per pirmąjį svarstymą toliau pateiktą poziciją²;
2. atsižvelgia į Komisijos pareiškimus, pridėtus prie šios rezoliucijos, jie bus paskelbti *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* C serijoje;
3. ragina Komisiją dar kartą perduoti klausimą svarstyti Parlamentui, jei ji savo pasiūlymą pakeičia nauju tekstu, jį keičia iš esmės arba ketina jį keisti iš esmės;
4. paveda Pirmininkei perduoti Parlamento poziciją Tarybai, Komisijai ir nacionaliniams parlamentams.

² Ši pozicija pakeičia 2025 m. birželio 19 d. priimtus pakeitimus (OL C, C/2025/6280, 2025 12 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/6280/oj>).

Europos Parlamento pozicija, priimta 2026 m. balandžio 28 d. per pirmąjį svarstymą, siekiant priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2026/... dėl šunų ir kačių gerovės ir jų atsekamumo

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 43 straipsnio 2 dalį ir 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,

pasikonsultavę su Regionų komitetu²,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros²,

¹ OL C, C/2024/3388, 2024 5 31, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/3388/oj>.

² 2026 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento pozicija.

kadangi:

- (1) gyviems gyvūnams, įskaitant **šunis ir kates**, taikomas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) I priedas, jie yra Sąjungos bendros žemės ūkio politikos dalis **ir jų gerovė turėtų būti saugoma**. Sąjungoje yra šunų ir kačių rinka ir didelė tarpvalstybinė prekyba jais. ■ Valstybės narės **yra įsipareigojusios saugoti gyvūnus augintinius ir dauguma jų** yra pasirašiusios **1987 m. lapkričio 13 d.** Europos konvenciją dėl namuose laikomų gyvūnų apsaugos, **į kurią įtrauktos nuostatos dėl gyvūnų augintinių veisimo, laikymo ir prekybos jais**. Yra daug įrodymų, kad Sąjungoje šunų ir kačių ■ rinka veikia neoptimaliai, taip pat kad vyksta neteisėta prekyba tokiais gyvūnais Sąjungoje ir kad jie į Sąjungą importuojami **jų gerovei kenkiančiomis sąlygomis**. Todėl, **atsižvelgiant į tai, kad gyvūnai yra juslios būtybės, gebančios patirti emocijas ir skausmą ir palaikyti tarpusavio socialinius ryšius**, būtina nustatyti minimaliuosius veiklos vykdymo vietose veisiamų ir laikomų šunų ir kačių gerovės reikalavimus, taip pat griežtesnius ■ šunų ir kačių atsekamumo reikalavimus;

- (2) *pastaraisiais metais šunų ir kačių, laikomų kaip gyvūnai augintiniai, skaičius Sąjungoje gerokai padidėjo, o tai rodo, kad Sąjungos piliečiams labai rūpi tokie gyvūnai. Gyvūnų gerovė yra Sąjungos vertybė, įtvirtinta SESV 13 straipsnyje, pagal kurį Sąjunga ir jos valstybės narės turi visokeriopai atsižvelgti į gyvūnų, kaip juslių būtybių, gerovę;*
- (3) *Sąjungoje prekiaujama šunimis ir katėmis ir jie laikomi kaip gyvūnai augintiniai. Jie turi savo unikalius biologinius ir elgsenos poreikius. Sąjungos lygmens gerovės nuostatų dėl šunų ir kačių veisimo, laikymo ir pateikimo rinkai nėra, o nacionalinės taisyklės, jei jų yra, skiriasi, todėl kartais šie gyvūnai yra atsivedami, veisiami, parduodami arba dovanojami be atlygio sąlygomis, kurios gali turėti rimtų žalingų pasekmių jų gerovei. Šunų ir kačių komerciniams veisėjams skirtingose valstybėse narėse nėra sudarytos vienodos sąlygos. Gyvūnų gerovės sąlygas reglamentuojančios taisyklės valstybėse narėse labai skiriasi. Tos taisyklės yra vienas iš pagrindinių elementų, lemiančių tokių veiklos vykdytojų konkurencingumą. Todėl yra iškraipoma konkurencija. Aukštų standartų veisėjai ir laikytojai, prekiaudami tarpvalstybiniu mastu, negali gauti teisingos investicijų į gyvūnų gerovę grąžos, nes jie susiduria su veiklos vykdytojais, kurie naudojami standartų neatitinkančiomis gyvūnų gerovės sąlygomis, kad galėtų daryti konkurencinį spaudimą ir mažinti kainas bei standartus;*

- (4) be to, vartotojai, įsigydami šunį ar katę, yra nepakankamai apsaugoti. Jie dažnai patiria prastų gerovės sąlygų veiklos vykdymo vietose, kuriose **šuo ar katė** buvo veisiami ir laikomi, neigiamas pasekmes. Tokios neigiamos pasekmės, be kita ko, apima įsigyto šuns ar katės sveikatos problemas, elgsenos sutrikimus ar genetinius trūkumus;
- (5) todėl turėtų būti nustatyti minimalieji gyvūnų gerovės reikalavimai veiklos vykdymo vietoms, užsiimančioms šunų ir kačių veisimu, laikymu ir pateikimu rinkai. Tokiais minimaliaisiais reikalavimais turėtų būti užtikrintas racionalus sektoriaus vystymasis, **sąžiningos** konkurencijos sąlygos ir tinkama vartotojų apsauga, kartu užtikrinant aukštą gyvūnų gerovės lygį;
- (6) ***Gyvūnų augininių tinklas (PAN), priklausantis Administracinės pagalbos ir bendradarbiavimo (APB) tinklui, palengvina valstybių narių bendradarbiavimą, padėdamas joms nustatyti neteisėtas veiklos vykdymo vietas, išardyti susijusius tinklus ir užtikrinti veiksmingą taikytinų taisyklių vykdymą. Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/625³ IV antraštinę dalį apie šio reglamento nesilaikymo atvejus turi būti pranešama per Gyvūnų augininių tinklą. Tai padeda stiprinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija, nes tai labai svarbu siekiant spręsti tam tikros neteisėtos veiklos tarpvalstybinio pobūdžio problemą ir apsaugoti gyvūnų gerovę bei vartotojų interesus visoje Sąjungoje;***

³ 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuri vykdoma siekiant užtikrinti maisto ir pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 999/2001, (EB) Nr. 396/2005, (EB) Nr. 1069/2009, (EB) Nr. 1107/2009, (ES) Nr. 1151/2012, (ES) Nr. 652/2014, (ES) 2016/429 ir (ES) 2016/2031, Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1/2005 ir (EB) Nr. 1099/2009 bei Tarybos direktyvos 98/58/EB, 1999/74/EB, 2007/43/EB, 2008/119/EB ir 2008/120/EB, ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 854/2004 ir (EB) Nr. 882/2004, Tarybos direktyvos 89/608/EEB, 89/662/EEB, 90/425/EEB, 91/496/EEB, 96/23/EB, 96/93/EB ir 97/78/EB bei Tarybos sprendimas 92/438/EEB (Oficialios kontrolės reglamentas) (OL L 95, 2017 4 7, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/625/oj>).

- (7) per pastarąjį dešimtmetį labai padidėjo šunų ir kačių, laikomų kaip gyvūnai augintiniai , paklausa. Dėl to Sąjungoje gerokai išaugo šunų ir kačių veisimas ir prekyba jais Sąjungos rinkoje, įskaitant pardavimą bei dovanojimą ir importą iš trečiųjų valstybių. Tai, kad trūksta Sąjungos reikalavimų, susijusių su tokių gyvūnų gerove, ir kad skirtingose valstybėse narėse taikomi skirtingi reikalavimai, lėmė išaugusią neteisėtą prekybą **ir klaidinančią ar apgaulingą prekybos praktiką, kai šunys ir katės laikomi** sąlygomis, kurios yra labai žalingos jų gerovei;
- (8) **atsekamumas yra svarbus veiksnys siekiant užtikrinti sklandų šunų ir kačių rinkos veikimą Sąjungoje, pasiekiant aukštą gyvūnų gerovės lygį, nes neteisėta prekyba iškraipo konkurenciją ir sudaro sąlygas plisti neigiamoms gyvūnų gerovės sąlygoms dėl nepakankamos kontrolės ir siekio kuo labiau padidinti pelną. Be to, atsekamumo reikalavimai reikalingi tam, kad būtų galima nustatyti šunų ir kačių kilmę ir už juos atsakingą asmenį, visų pirma tais atvejais, kai nustatomos su konkretaus gyvūno gerove susijusios problemos;**

- (9) *dėl padidėjusios šunų ir kačių paklausos tarp vartotojų, kurią palengvina pirkimas internetu, susiformavo nepriimtina arba neteisėta prekyba, kurią iš dalies lėmė* negebėjimas atsekti gyvūnų iki jų kilmės *veiklos vykdymo vietas*. Savo ruožtu *tokia nepriimtinos arba* neteisėtos prekybos praktika siejama su šunų ir kačių, kuriems taikoma nekontroliuojama veisimo praktika, kančiomis. Be patikimų priemonių atsekti *tų* gyvūnų kilmę, neįmanoma užtikrinti, kad veiklos vykdytojai laikytųsi tų pačių gyvūnų gerovės standartų, ir užtikrinti *sąžiningų* konkurencijos sąlygų vidaus rinkoje, susijusių su šunų ir kačių *pateikimu rinkai*. Todėl labai svarbu užtikrinti šunų ir kačių atsekamumą taikant sistemą, kurioje šunys ir katės ženklinami ir registruojami, *o užregistruota informacija papildoma*, kai pasikeičia atitinkamo *gyvūno* savininkai *arba atsakingi asmenys*;

(10) yra įrodymų, kad neteisėti prekiautojai dažnai prekybą vykdo apsimesdami gyvūnų augintinių savininkais. Pavyzdžiui, 2022 ir 2023 m. įgyvendinti ES suderinti veiksmai dėl neteisėtos prekybos katėmis ir šunimis rodo, kad šunų ir kačių perkėlimas komerciniais tikslais paprastai užmaskuojamas kaip perkėlimas nekomerciniais tikslais. Šunų ir kačių pardavimo internetinės reklamos Sąjungoje tyrimai taip pat parodė, kad neteisėti prekiautojai dažnai prisistato kaip gyvūnų augintinių savininkai. Sąjungos perspėjimo ir bendradarbiavimo tinklas gauna daug pranešimų apie neteisėtą prekybą šunimis ir katėmis, kuriuos prekiautojai, prisistatę gyvūnų augintinių savininkais, reklamuoja kaip gyvūnus augintinius arba kuriuos prekiautojai, prisistatę gyvūnų augintinių savininkais, perkelia Sąjungoje. Būtina kovoti su nesąžiningos veiklos modeliais, kai siekiama pasipelnyti iš prastų gerovės sąlygų, nes taip klaidinami vartotojai ir keliamas pavojus visuomenės ir gyvūnų sveikatai. Kai kurios valstybės narės jau reikalauja, kad visi savininkai, įskaitant gyvūnų augintinių savininkus, ženklintų ir registruotų visus savo šunis ir kates, neatsižvelgiant į tai, ar jie ketina pateikti šunis ar kates rinkai. Nacionalinių šunų ir kačių atsekamumo sistemų skirtumai neišvengiamai palieka erdvės neteisėtiems prekybos modeliams, su kuriais šiuo reglamentu siekiama kovoti. Todėl būtina išplėsti ženklinimo ir registravimo pareigas, kad jos būtų taikomos visiems šunų ir kačių savininkams Sąjungoje. Tokiomis priemonėmis būtų užtikrintos vienodos sąlygos visiems veiklos vykdytojams, susijusiems su šunų ir kačių pateikimu rinkai. Suderinta atsekamumo sistema taip pat užkirstų kelią gyvūnų gerovės standartų apėjimui ir padėtų kovoti su klaidinančia ir apgaulinga praktika rinkoje, taip stiprinant kovą su neteisėta prekyba šunimis ir katėmis;

- (11) *neteisėtas šunų ir kačių importas* iš Sąjungai nepriklausančių valstybių didėja. Dabartinėse Sąjungos taisyklėse dėl šunų ir kačių judėjimo Sąjungoje ir jų įvežimo į Sąjungą, pavyzdžiui, kaip nustatyta *Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/429⁴*, nėra pakankamai priemonių, kad būtų užkirstas kelias šiai neteisėtai prekybai *ir su ja susijusioms gyvūnų gerovės problemoms*. ■ Tai reiškia, kad reikia papildomų kovos su *nesąžininga praktika ir* neteisėta prekyba šunimis ir katėmis priemonių; ■
- (12) šio *reglamento* nuostatomis dėl atsekamumo taip pat prisidedama prie visuomenės sveikatos apsaugos užtikrinant didesnę gyvūnų gerovę *ir* geresnę gyvūnų sveikatą, taip pat *vykdant* geresnę galimo gyvūnų ligų (kurių kai kurios yra zoonozinio pobūdžio) perdavimo kontrolę, laikantis bendros sveikatos koncepcijos;

⁴ 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/429 dėl užkrečiamųjų gyvūnų ligų, kuriuo iš dalies keičiami ir panaikinami tam tikri gyvūnų sveikatos srities aktai (Gyvūnų sveikatos teisės aktas) (OL L 84, 2016 3 31, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/429/oj>).

- (13) penkių sričių koncepcija (šėrimas, fizinė aplinka, sveikata, bendravimas elgsenos tikslais ir psichinė būklė) buvo sukurta remiantis moksliniais įrodymais siekiant apibūdinti įvairius gyvūnų gerovės aspektus. Joje daugiausia dėmesio skiriama tam, kad gyvūnas neturėtų neigiamos patirties, taip pat atsižvelgiama į teigiamą patirtį. Todėl šis reglamentas turėtų būti grindžiamas penkių sričių koncepcija;
- (14) Reglamentu (ES) 2016/429 reglamentuojamos užkrečiamosios gyvūnų ligos siekiant išvengti tokių ligų plitimo Sąjungoje. ***Todėl Reglamentas (ES) 2016/429 nėra tiesiogiai susijęs su gyvūnų gerove. Tačiau ligų plitimas akivaizdžiai daro poveikį gyvūnų sveikatai, kuri yra viena iš penkių sričių. Nors šis reglamentas skirtas ne Reglamente (ES) 2016/429 išvardytoms ligoms, jis yra susijęs su gyvūnų gerove. Jame aptariama šunų ir kačių sveikatos būklė, kuriai įtakos turi neužkrečiamosios ligos, įskaitant sužalojimus, pavyzdžiui, gyvūnų ar žmonių patirtos traumos ir įkandimai užpuolus, arba į sąrašą neįtrauktos ligos, pavyzdžiui, sukeltos parazitų, kaip antai Giardia ir Leishmania, bakterinių infekcijų užsikrėtus Leptospira bakterijomis, taip pat odos infekcijų, pavyzdžiui, dermatofitozės, ir niežų (sarkoptozės). Be to, šunys ir katės gali nešioti ligos sukėlėjus, pavyzdžiui, atsparias bakterijas, kurios gali sukelti infekcijas žmonėms. Kadangi atsekamumo reikalavimu siekiama dviejų tikslų, t. y. kovoti su nesąžininga praktika ir neteisėta prekyba, taip pat apsaugoti visuomenės sveikatą, tikslinga atsekamumo reikalavimą taikyti visiems šunų ir kačių savininkams, įskaitant veiklos vykdytojus, šunis ir kates rinkai pateikiančius asmenis ir gyvūnų augintinių savininkus;***

- (15) Reglamente (ES) 2016/429 reikalaujama ženklinti šunis ir kates mikroschema, tačiau tik tuo atveju, jei jie vežami iš vienos valstybės narės į kitą *arba yra įvežami* į Sąjungą. Pagal tą reglamentą reikalaujamas ženklinimas nėra visiškai suderintas, nes nėra nustatyta tikslių mikroschemų standartų. Be to, tame reglamente nereikalaujama, kad valstybės narės turėtų šunų ir kačių duomenų bazes. Todėl *šiuo reglamente nustatytais taisyklėmis siekiama papildyti Reglamento (ES) 2016/429 taisykles, jų nepakeičiant ir nedubliuojant;*
- (16) *šiuo reglamente daugiausia dėmesio skiriama dviem elementams. Juo reglamentuojami gyvūnų gerovės reikalavimai, susiję su rinkai pateikiamų šunų ir kačių veisimu ar laikymu. Tie gyvūnų gerovės reikalavimai turėtų būti skirti veisimo vietų, pardavimo vietų ir gyvūnų globos namų veiklos vykdytojams, taip pat veiklos vykdytojams, kurie įkurdina šunis ar kates globėjų būstuose ir yra už juos atsakingi. Asmenims, kurie nelaikomi veiklos vykdytojais, tie reikalavimai neturėtų būti taikomi. Be to, šiuo reglamentu nustatomi šunų ir kačių atsekamumo reikalavimai. Visi asmenys, turintys šunį ar katę, įskaitant veiklos vykdytojus, gyvūnų augintinių savininkus ir kitus fizinius ar juridinius asmenis, turėtų privalėti ženklinti savo šunis ir kates ir juos registruoti tuo tikslu sukurtose sąveikiuose nacionalinėse duomenų bazėse. Veiklos vykdytojai arba kiti fiziniai ar juridiniai asmenys, pateikiantys šunis ir kates rinkai, turėtų privalėti pateikti tokią informaciją apie šunį ar katę, pateikdami juos rinkai;*

- (17) *skaitmeninių priemonių kūrimas ir naudojimas gyvūnų sveikatos ir gerovės srityje turi daug privalumų, pavyzdžiui, užtikrinamas didesnis veiklos efektyvumas, prieinamesnis ir patikimesnis duomenų rinkimas, geresnis atsekamumas ir geresnė reguliavimo priežiūra. Į šį reglamentą įtraukti įvairūs skaitmeniniai sprendimai, kuriais siekiama pagerinti šunų ir kačių atsekamumą visoje Sąjungoje. Tomis priemonėmis siekiama palengvinti atitinkamų duomenų agregavimą ir perdavimą kompetentingoms institucijoms, taip užtikrinant nuoseklų šio reglamento vykdymą. Priemonės taip pat padės valdžios institucijoms gauti naujų įžvalgų ir veiksmingiau koordinuoti veiksmus bei kovoti su sukčiavimu. Be to, jos padės suinteresuotiems pirkėjams priimti informacija pagrįstus sprendimus įsigyjant šunį ar katę;*
- (18) šunų ir kačių *pateikimas rinkai* siekiant pelno arba nemokamai daro poveikį vidaus rinkai. Todėl, siekiant užkirsti kelią sukčiavimui, turėtų būti užtikrintas *šunų ir kačių*, kuriais prekiaujama Sąjungos rinkoje, atsekamumas, o *šunų ir kačių* laikymui veisimo vietose, *pardavimo vietose*, gyvūnų globos namuose *ir globėjų būstuose* turėtų būti taikomos išsamios taisyklės;

(19) *siekiant užtikrinti sklandų šunų ir kačių rinkos veikimą ir prisidėti prie racionalaus viso gyvūnų augintinių sektoriaus vystymosi, šiuo reglamentu turėtų būti nustatomos šunų ir kačių veisimo, laikymo ir pateikimo Sąjungos rinkai taisyklės. Ši veikla yra susijusi su reguliariu prekių ir paslaugų siūlymu rinkoje už atlygį arba nemokamai. Ketinimas gauti pelno ir veiklos vykdytojo teisinis ar ekonominis statusas neturi lemiamos reikšmės. Svarbus yra profesinis ar su verslu susijęs kontekstas, kuriame tokia veikla vykdoma. Kariuomenės, policijos ar muitinės tarnybos, kurios veisia ar laiko šunis savo tarnybinėms reikmėms, padėtis yra kitokia, nes tokia veikla nėra vykdoma su tikslu pateikti juos rinkai. Gyvūnų augintinių savininkai, kurie kartais ir nereguliariai dovana šunį ar katę nereklamuodami jų internete, neturėtų būti laikomi pateikiančiais tuos gyvūnus rinkai. Tai turėtų reikšti, pavyzdžiui, kad ne daugiau kaip vienos vados per 24 mėnesius dovanojimas šeimos nariams ar kaimynams šio reglamento tikslais nėra suprantamas kaip pateikimas rinkai;*

- (20) šunų ir kačių laikymas savininkų vardu, pavyzdžiui, gyvūnų augintinių laikinas apgyvendinimas, yra *trumpalaikė* ir vietoje vykdoma veikla, tad nedaro didelio poveikio rinkai. **Tokia veikla nėra susijusi su pateikimu rinkai, todėl šiame reglamente jos reglamentuoti nereikia. Taip pat ir globėjų būstuose šunys ar katės nelaikomi su tikslu pateikti juos rinkai. Skirtingai nuo gyvūnų globos namų, jie suteikia laikiną apgyvendinimą, kai surandamas pamestas šuo ar katė, ir ten jie laikomi trumpą laiką, kad savininkai galėtų juos atsiumti;**
- (21) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/63/ES⁵ reglamentuojamas moksliniais tikslais laikomų gyvūnų, įskaitant šunis ir kates laikymas, veisimas ir tiekimas. **Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/6⁶ reglamentuojami veterinarinių vaistų klinikiniai tyrimai, kuriuose naudojami gyvūnai, įskaitant šunis ir kates.** Todėl moksliniams tikslams skirti **ar naudojami** šunys ir katės, **taip pat šunys ir katės, naudojami klinikiniuose tyrimuose, kurių reikia veterinarinių vaistų rinkodaros leidimui gauti,** neturėtų būti įtraukti į šio reglamento taikymo sritį. **Benamės katės, laisvai klajojančios ūkiuose ir aplink juos, dažnai yra naudingos, nes kontroliuoja graužikų populiacijas ūkyje. Ūkininkams, teikiantiems maistą ir prieglobstį tokioms katėms kenkėjų kontrolės tikslais, šis reglamentas taip pat neturėtų būti taikomas, jei jie nėra veiklos vykdytojai ir neteikia tų kačių rinkai;**

⁵ 2010 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/63/ES dėl mokslu tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos (OL L 276, 2010 10 20, p. 33, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/63/oj>).

⁶ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/6 dėl veterinarinių vaistų, kuriuo panaikinama Direktyva 2001/82/EB (OL L 4, 2019 1 7, p. 43, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/6/oj>).

- (22) dėl šio reglamento taikymo daugybei šunų ir kačių pirmą kartą bus taikomos išsamios gerovės taisyklės, kurios padės jiems gyventi geresnėmis sąlygomis. Tačiau ■ tam tikrais atvejais *veiklos vykdytojai dėl to galėtų patirti didelių išlaidų. Kuo daugiau šunų ar kačių veisiama ar laikoma veiklos vykdymo vietoje, tuo didesnė gyvūnų gerovės problemų rizika. Todėl, siekiant proporcingumo, reikia atsižvelgti į šią aplinkybę ir atskirti skirtingo dydžio veiklos vykdymo vietas. Nepriklausomai nuo veisiamų vadų skaičiaus arba laikomų šunų ar kačių skaičiaus, visoms veiklos vykdymo vietoms turėtų būti taikomi bendrieji gerovės principai ir tam tikri konkretūs gerovės reikalavimai. Išsamesni ir detalesni gerovės srities reikalavimai turėtų būti taikomi tik toms veiklos vykdymo vietoms, kurios laiko arba pateikia rinkai ■ tam tikrą skaičių šunų ar kačių. Taikant šį metodą atsižvelgiama į finansinę naštą, atsirandančią dėl išsamesnių ir detalesnių gerovės reikalavimų, pavyzdžiui, brangių struktūrinių investicijų, laikymosi;*

- (23) *šiuo reglamente turėtų būti nustatytos ribos veisimo vietoms, gyvūnų globos namams ir globėjų būstams, kuriems bus taikomi išsamūs gyvūnų gerovės reikalavimai. Net jei veisimo veikla vykdoma namų ūkiuose, kaip dažnai daro įvairių rūšių komerciniai veisėjai, pasiekus tas ribas turėtų būti taikomi visi šiame reglamente nustatyti gyvūnų gerovės reikalavimai. Atsižvelgiant į išimtinai komercinį pardavimo vietų pobūdį, joms ribų nustatyti nebūtina, todėl šio reglamento reikalavimai turėtų būti taikomi visoms pardavimo vietoms, nepriklausomai nuo laikomų šunų ar kačių skaičiaus;*
- (24) *šiuo metu materialinės sąlygos tam tikrų rūšių pardavimo vietose nėra tinkamos ten laikomų šunų ir kačių gerovei užtikrinti. Tai pasakytina apie kai kurias gyvūnų augintinių parduotuves, kuriose šunys ar katės laikomi konteineriuose su permatomomis sienomis ir ribota erdve, o šunų atveju – be tinkamos galimybės patekti į lauką. Tokiose veiklos vykdymo vietose šunys ir katės eksponuojami plačiajai visuomenei, taip sukuriama gyvūnams stresas keliančią aplinką ir kartu padidinant tam tikrų potencialių vartotojų impulsyvaus pirkimo riziką. Šiuo reglamentu siekiama sustiprinti pardavimo vietose laikomų šunų ir kačių apsaugą gerinant jiems taikomus gerovės standartus, visų pirma uždraudžiant laikyti šunis ir kates konteineriuose, reikalaujant, kad šunys galėtų patekti į lauką, ir nustatant minimalų leistiną laikymo plotą ir pareigas sudaryti sąlygas šunims ir katėms socializuotis su tos pačios rūšies gyvūnais ir su žmonėmis. Taip siekiama užtikrinti, kad pradėjus taikyti reikalavimus visose pardavimo vietose būtų įdiegtos struktūros ir praktika, kuriomis užtikrinamas reikiamas aukštas gyvūnų gerovės lygis;*

- (25) nors kai kurias veisimo vietas valdo licenciją turintys veisėjai, laikydamiesi gero gyvūnų valdymo standarto, **didelis skaičius** Sąjungos rinkai pateikiamų **šunų ir kačių** yra iš šešėlinės rinkos veisėjų ir standartų neatitinkančių veisėjų, kurie neužtikrina pakankamo jų veisiamų šunų ir kačių gerovės lygio. Dėl to atsiranda nesąžininga konkurencija tų veisėjų, kurie taiko aukštus gyvūnų gerovės standartus, atžvilgiu. Todėl būtina nustatyti išsamias gyvūnų gerovės taisykles visų veisimo vietų veiklos vykdytojams;
- (26) Sąjungos rinkoje **su šunų ir kačių pateikimu rinkai susijusia** įvairių rūšių veiklą **vykdo** įvairių rūšių veiklos vykdytojai. Esama ne tik komercinių veisėjų, bet ir tam tikrų **pardavimo vietų**, kuriose **pardavimo ar surinkimo tikslais** surenkami ir laikomi paprastai kitose veiklos vykdymo vietose atsivesti ir veisiami šunys ir katės. Kai kuriais atvejais, šių **šunų ir kačių** apsauga yra neoptimali ir šiuo metu nėra bendrų gyvūnų gerovės standartų, kurie būtų taikomi tokioms veiklos vykdymo vietoms. Atsižvelgiant į tai, kad **pardavimo vietas** yra komerciniai veiklos vykdytojai, tiekiantys ■ šunis ir kates **rinkai, joms** turi būti taikomi šio reglamento reikalavimai;

- (27) *veiklos vykdytojai, turintys* gyvūnų globos *namus*, yra privačios arba valstybinės įmonės arba ne pelno organizacijos, kurios renka ir laiko *nepageidajamus ar* benamius šunis ir kates arba anksčiau savininkų laikytus *šunis ir kates*, kurie yra pamesti, konfiskuoti arba apleisti. Kartais nekontroliuojama ■ reprodukcija arba pernelyg intensyvus veisimas lemia benamių šunų ir kačių, kurie atsiduria gyvūnų globos namuose, proliferaciją. Priklausomai nuo kilmės, *tie šunys ir katės* gali būti grynaveisliai arba mišrūnai, be to, tai gali būti *šunų ar kačių*, kurie dauginasi globos namuose, vados. Gyvūnų globos namuose gali būti laikoma daug *šunų ir kačių*, jie gali būti parduodami arba dovanojami ar atiduodami privatiems laikytojams kartais nemokamai arba sumokėjus pagrįstas patirtas išlaidas;

(28) nepaisant to, kad *veisimo vietų ir pardavimo vietų* bei gyvūnų globos namų *ir globėjų būstų* vykdoma veikla skiriasi, visi jie ■ šunis ir kates *pateikia Sąjungos rinkai*. Esama tam tikro dubliavimo, ypač paklausos lygmeniu. Ieškodami šuns ar katės, vartotojai pasirenka, ar *juos* pirkti iš veisėjo (tiesiogiai arba per *pardavimo vietą*), ar pasiimti gyvūną iš globos namų ar globėjų būstų. ■ Vienas iš svarbių šuns ar katės pasirinkimo veiksnių yra bet kokios elgsenos ar kitos problemos, kurios gali pasireikšti *šuniui ar katei* dėl to, kad jie buvo laikomi prastomis gerovės sąlygomis, ir dėl kurių gali sumažėti tinkamumas laikyti juos kaip gyvūnus augintinius, nepriklausomai nuo to, ar jie buvo laikomi ■ *veisimo ar pardavimo* vietoje, ■ ar gyvūnų globos namuose ar globėjų būstuose. Be to, atsižvelgiant į tai, kad prekybą taip pat vykdo tarpininkai ir daugiausia internetu, vartotojai, prieš įsigydami šunį ar katę, gali nežinoti, ar gyvūnas kilęs iš gyvūnų globos namų, globėjų namų, veisėjo ar *pardavimo vietos*. *Tokios informacijos teikimas galėtų padėti vartotojams priimti informacija pagrįstus ir atsakingus sprendimus*. Esama įrodymų, kad gyvūnų globos namai Sąjungos rinkai *pateikia* didelį skaičių *šunų ir kačių*, ir tai ypač aktualu kačių atveju. Taip pat yra įrodymų, kad kai kuriose valstybėse narėse *šunys ir katės* iš gyvūnų globos namų *perduodami* gyvūnų augintinių savininkams kitose valstybėse narėse, ir tai ypač aktualu šunų atveju. Siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti šio reglamento tikslai, t. y. užtikrinti sklandų šunų ir kačių ■ rinkos veikimą ir racionalų sektoriaus vystymąsi, kartu užtikrinant aukštą gyvūnų gerovės lygį, *tam tikrus* šio reglamento reikalavimus būtina taikyti gyvūnų globos namams, kuriuose laikomas tam tikras minimalus *šunų ir kačių* skaičius, nepriklausomai nuo to, ar jie *pateikia juos Sąjungos rinkai* už atlygį, nemokamai ar kompensuojant pagrįstas išlaidas. Tačiau, siekiant proporcingumo ir atsižvelgiant į tai, kad gyvūnų globos namų ir globėjų namų veikla skiriasi nuo kitų veiklos vykdytojų veiklos ir *atlieka* viešo intereso funkciją, gyvūnų globos namams ir globėjų namams *tam tikri* šio reglamento reikalavimai, įskaitant minimalų leistiną laikymo plotą, turėtų būti *netaikomi*;

- (29) *valstybės narės nustatė, kad už nepageidaujamus, apleistus, benamius, pamestus ar konfiskuotus šunis ar kates atsakingi veiklos vykdytojai vis dažniau naudojami globėjų būstais. Atsižvelgiant į tai, kad globėjų būstuose laikomų šunų ir kačių skaičius gali turėti įtakos šunų ir kačių rinkai, globėjų būstams turėtų būti taikomas šis reglamentas. Veiklos vykdytojai, įkuriantys šunis ar kates globėjų būstuose, turėtų būti atsakingi už tai, kad tie būstai atitiktų šio reglamento reikalavimus. Tai būtų galima pasiekti, inter alia, įtvirtinant veiklos vykdytojo ir būstą suteikiančios šeimos sutartinius santykius;*
- (30) *kadangi globėjų būstai pagal savo pobūdį yra namų ūkiai, kurių pajėgumas apgyvendinti šunis ir kates yra ribotas, veiklos vykdytojai viename globėjo būste neturėtų įkurdinti didelio skaičiaus šunų ir kačių. Todėl tikslinga nustatyti didžiausią šunų ir kačių, kuriuos galima globoti viename būste, skaičių. Dėl šios priežasties globėjų būstams turėtų būti taikomi tik bendrieji gerovės principai ir reikalavimai ir tik tam tikri konkretūs gerovės reikalavimai;*

- ■**
- (31) *Reglamentas (ES) 2017/625 taikomas oficialiai kontrolei, vykdomai siekiant patikrinti, ar laikomasi taisyklių gyvūnų gerovės reikalavimų srityje, įskaitant šunų ir kačių gerovės reikalavimus, pavyzdžiui, nustatytus šiame reglamente, todėl šiame reglamente tikslinga naudoti Reglamente (ES) 2017/625 nustatytą kompetentingų institucijų apibrėžtį, kad būtų užtikrintas suderinamumas su taikytinomis oficialios kontrolės taisyklėmis, susijusiomis su gyvūnų ■ gerove;*
- (32) *kadangi šis reglamentas yra Sąjungos teisės aktų gyvūnų gerovės reikalavimų srityje, nurodytų Reglamento (ES) 2017/625 1 straipsnio 2 dalies f punkte, pavyzdys, kartu su šiame reglamente nustatytais reikalavimais taikomi ir Reglamento (ES) 2017/625 reikalavimai. Visų pirma valstybės narės pagal Reglamentą (ES) 2017/625 yra įpareigosios pateikti metinę oficialios kontrolės, kurią jos vykdė praėjusiais metais, ataskaitą. Ta pareiga turėtų apimti oficialią kontrolę, vykdomą siekiant patikrinti, ar Sąjungoje laikomasi su šunimis ir katėmis susijusių gyvūnų gerovės ir atsekamumo taisyklių. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) 2019/723⁷ nustatyta standartinė pavyzdinė forma, kurią valstybės narės turi naudoti teikdamos tokias ataskaitas, turėtų būti atnaujinta siekiant atsižvelgti į šį reglamentą;*

⁷ 2019 m. gegužės 2 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/723, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/625 taikymo taisyklės, susijusios su standartine pavyzdine forma, naudotina valstybių narių teikiamose metinėse ataskaitose (OL L 124, 2019 5 13, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2019/723/oj).

(33) *bendros sveikatos koncepcija galėtų būti naudingas vadovas veiklos vykdytojams įgyvendinant gerovės reikalavimus pagal šį reglamentą. Reglamente (ES) 2019/6 nustatyti išsamūs reikalavimai, kuriais siekiama užtikrinti apdairų antimikrobinių medžiagų naudojimą gyvūnams. Siekiant mažinti atsparumo antimikrobinėms medžiagoms riziką, kartu užtikrinant aukštus gyvūnų sveikatos ir gerovės standartus, tie reikalavimai taip pat taikomi veisimo vietose, pardavimo vietose ir gyvūnų globos namuose laikomiems šunims ir katėms. Labai svarbu, kad veterinarijos gydytojai savo patariamųjų vizitų gerovės klausimais metu atsižvelgtų į šiuos aspektus;*

- (34) *esama įrodymų, kad Sąjungos teritorijoje yra vykdoma veikla, kartais turinti tarpvalstybinį elementą, dėl kurios šunys ir katės patiria fizinės ir psichinės kančias, kurios kai kuriais atvejais gali pasibaigti mirtimi. Ryškus tokios veiklos pavyzdys yra šunų kautynės. Šiuo reglamentu veiklos vykdytojams turėtų būti uždrausta vykdyti bet kokią veiklą, dėl kurios jų prižiūrimi šunys ir katės patirtų kančių;*
- (35) *siekiant užtikrinti tinkamą šio reglamento vykdymą, labai svarbu, kad kompetentingos institucijos galėtų nustatyti, kurioms veiklos vykdymo vietoms taikoma oficiali kontrolė. Todėl veiklos vykdytojai, laikantys šunis **ar** kates veiklos vykdymo vietose, turi pranešti apie savo veiklą kompetentingoms institucijoms, **o tos kompetentingos institucijos turi nuolat atnaujinti tokių veiklos vykdymo vietų registrą. Siekiant kuo labiau sumažinti veiklos vykdytojams tenkančią administracinę naštą, kompetentingos institucijos turėtų tuo tikslu naudoti informaciją ar duomenis iš atitinkamo veiklos vykdymo vietų registro pagal Reglamentą (ES) 2016/429;***

- (36) gerai parengti ir kvalifikuoti darbuotojai yra labai svarbūs gerinant gyvūnų gerovės sąlygas *veiklos vykdymo vietose*. Tokie darbuotojai turi turėti žinių apie pagrindinius atitinkamos rūšies elgsenos modelius ir poreikius. Kad šunims ir katėms nebūtų sukelta skausmo, streso ir kančių, gyvūnų prižiūrėtojai turėtų turėti su savo užduotimis ir prižiūrimais *šunimis ir katėmis* susijusių žinių ir įgūdžių gyvūnų gerovės srityje. *Šunų ir kačių atveju veiksmingas elgesys su gyvūnais apima tokius metodus kaip operantinis sąlygojimas ir teigiamas skatinimas, propaguojant aplinką be streso. Kompetencija gyvūnų gerovės srityje turėtų būti įgyjama per švietimą, mokymą arba profesinę patirtį. Kadangi globos namai dažnai yra priklausomi nuo savanorių darbo ir kadangi praktikantai gauna praktinius mokymus tose veiklos vykdymo vietose, neturėtų būti reikalaujama, kad gyvūnų globos namuose dirbantys savanoriai ir praktikantai būtų įgiję formalųjį išsilavinimą, mokymą ar profesinę patirtį, jeigu juos prižiūri kompetentingas gyvūnų prižiūrėtojas;*

(37) *be to, siekiant užtikrinti šunų ir kačių gerovę veiklos vykdymo vietoje, bent vienas iš jos prižiūrėtojų turėtų išklaudyti mokymus, susijusius su šio reglamento reikalavimais ir, kai aktualu, papildomais nacionaliniais reikalavimais, ir žinoti naujausias mokslines ir technines rekomendacijas. Veiklos vykdytojas turėtų užtikrinti, kad mokymus baigęs prižiūrėtojas paskleistų įgytas žinias kitiems veiklos vykdymo vietoje dirbantiems prižiūrėtojams. Komisija turėtų priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomi tokių mokymų minimalieji reikalavimai. Komisija turi galimybę pagal Reglamento (ES) 2017/625 95 straipsnį įsteigti Europos šunų ir kačių gerovės etaloninį centrą, kuris kompetentingoms institucijoms teiktų technines ir mokslines konsultacijas joms vykdant oficialią kontrolę siekiant užtikrinti šio reglamento vykdymą. Toks Europos Sąjungos šunų ir kačių gerovės etaloninis centras, pasikonsultavęs su Komisija, galėtų paskelbti rekomendacijas ir mokymo medžiagos pavyzdžius, laikydamasis įgyvendinimo aktuose nustatytų minimaliųjų reikalavimų ir atsižvelgdamas į naujausias mokslo ir technikos žinias;*

- (38) *kompetentingos institucijos, atsakingos už tai, kad mokymo kursai būtų prieinami ir pakankamai kokybiški, galėtų bendradarbiauti su kitomis atitinkamomis institucijomis, veterinarijos asociacijomis ir švietimo įstaigomis, kad būtų parengtos kokybiškos ir mokliškai pagrįstos mokymo programos;*
- (39) atsižvelgiant į tai, kad gyvūnų gerovė apima gyvūnų sveikatą, veiklos vykdytojus geriausiai gali konsultuoti veterinarijos gydytojai, kad būtų pagerinta gyvūnų gerovės padėtis veiklos vykdymo vietose. ■ Todėl veiklos vykdymo vietose, kuriose *laikomų šunų ir kačių skaičius viršija tam tikrą ribinę vertę*, veterinarijos gydytojas *pirmaisiais šio reglamento taikymo metais arba pirmisiais metais po pranešimo apie naują veiklos vykdymo vietą* turėtų atvykti vizito gyvūnų gerovės klausimais;

- (40) *dėl gerovės prižasčių šunų ir kačių gyvybė visada turėtų būti nutraukiama taip, kad atitinkamas šuo ar katė patirtų kuo mažesnę skausmą ir baimę. Veterinarijos gydytojai yra apmokyti įvertinti gyvūno būklę ir prireikus atlikti eutanaziją. Veiklos vykdytojai turėtų stengtis konsultuotis su veterinarijos gydytoju, o veterinarijos gydytojas šuns ar katės eutanaziją paprastai turėtų atlikti gavęs išankstinį veiklos vykdytojo sutikimą. Ekstremaliųjų situacijų ar nelaimingų atsitikimų atveju, kai veterinarinė pagalba neprieinama, valstybės narės turėtų turėti galimybę leisti, kad šuns ar katės gyvybę nutrauktų kvalifikuotas kompetentingas asmuo, su sąlyga, kad taikomas metodas sukelia staigią mirtį;*
- (41) dėl tam tikrų veisimo strategijų kyla šunų ir kačių gerovės problemų. Atrenkant tam tikrus genetinius požymius dėl estetinių ar kitų komercinių prižasčių, taip pat gali būti sukurti gyvūnų gerovės požiūriu nepageidaujami požymiai ir jie gali būti perduodami ateities kartoms. Todėl veiklos vykdytojai turėtų imtis priemonių užtikrinti, kad jų veisimo strategijos nesukeltų tokių neigiamų pasekmių šunų ir kačių gerovei. ***Visų pirma, dėl rinkodaros tikslais grindžiamų veisimo strategijų tam tikrų rūšių šunims ir katėms gali išsivystyti kraštutinių konformacinių ypatumų. Kadangi kraštutiniai konformaciniai ypatumai gali sukelti didelių sveikatos problemų atitinkamiems šunims ir katėms, veisėjai turėtų neįtraukti tokių ypatumų turinčių šunų ir kačių į veisimo programas;***

(42) *grožio pasirodymai, parodos ir konkursai turi įtakos galimybėms rinkoje ir šunų bei kačių pardavimo kainoms. Suluošinimas ir tam tikros veisimo strategijos, dėl kurių šunims ar katėms išsivysto kraštutinių konformacinių ypatumų, gali būti naudingi veisėjams, besivaržantiems grožio pasirodymuose, parodose ir konkursuose. Tokių pasirodymų, parodų ir konkursų organizavimą ir dalyvavimą juose gali lemti kiti su gyvūnų gerove nesusiję veiksniai, pavyzdžiui, grožio standartai, ir taip gali būti siekiama reklamuoti tam tikras veisles ir fizines savybes. Siekiant užtikrinti, kad veisėjai pirmenybę teiktų savo veisiamų šunų ir kačių gerovei ir jiems neišsivystytų kraštutinių konformacinių ypatumų arba jie nebūtų suluošinti siekiant nesveikų grožio standartų, veisimo vietų ir pardavimo vietų veiklos vykdytojai ir tokių pasirodymų, parodų ir konkursų organizatoriai neturėtų naudoti ar įtraukti šunų ar kačių, turinčių kraštutinių konformacinių ypatumų, arba šunų ar kačių, kurie buvo suluošinti dalyvavimo šiuose pasirodymuose, parodose ar konkursuose tikslais;*

- (43) iš mokslinių įrodymų matyti, kad įvaisa daro didelį neigiamą poveikį gyvūnų ■ gerovei. Šunų ir kačių įvaisa *kegiant tėvus ir palikuonis, tos pačios ar ankstesnės vados gyvūnus, arba gyvūno senelius ir anūkus* turėtų būti uždrausta, nes dėl jos padidėja paveldimų sutrikimų atvejų skaičius ir sutrikdomas tinkamas imuninės sistemos veikimas, o šie reiškiniai neigiamai veikia šunų ir kačių ■ gerovę. *Tačiau įvaisa gali būti reikalinga siekiant išsaugoti riboto genetinio fondo vietines veisles. Todėl tokiais atvejais kompetentinga institucija turėtų turėti galimybę suteikti leidimą;*
- (44) *hibridizacija su laukinėmis rūšimis neturėtų būti skatinama, nes hibridinės veislės nėra tokios pat naminės kaip šunys ir katės. Atsižvelgiant į tai, kad labai sunku patenkinti konkrečius tokių hibridinių veislių elgsenos poreikius, ir į jiems sukeltą diskomfortą ar kančias, veisimas siekiant gauti tokias hibridines veisles turėtų būti draudžiamas;*

- (45) Europos maisto saugos tarnyba (EFSA) teikė techninę ir mokslinę pagalbą keliais klausimais, susijusiais su veisimo vietose laikomų šunų ir kačių būstu, sveikata ir skausmingomis procedūromis. Šiame reglamente atsižvelgiama į EFSA rekomendacijas dėl būsto tipo ir mankštos, būsto temperatūros ir apšvietimo, sveikatos ir skausmingų chirurginių intervencijų;
- (46) moksliniais įrodymais pabrėžiama šėrimo, girdymo, būsto, sveikatos priežiūros, elgsenos poreikių tenkinimo ir skausmingos praktikos prevencijos svarba šunų ir kačių gerovei. Todėl labai svarbu, kad šie aspektai, susiję su šunų ir kačių laikymu, būtų išsamiai reglamentuoti;
- (47) moksliniai įrodymai aiškiai patvirtina, kad šunys ir katės turi turėti pakankamai erdvės savo natūraliai elgsenai išreikšti ir normaliam socialiniam bendravimui palaikyti. Tai neįmanoma, kai gyvūnai laikomi izoliuoti, ypač kai jie laikomi **konteineriuose**. Todėl turėtų būti draudžiama šunis ir kates laikyti **konteineriuose, išskyrus atvejus, kai tai būtina gyvūnams vežti arba atskiriems šunims ir katėms laikinai trumpam izoliuoti jų dalyvavimo pasirodymuose, parodose bei konkursuose metu, taip pat šuniukams ar kačiukams, kurių mažesnis temperatūros reguliavimo pajėgumas, ir šuniukams ar kačiukams, esantiems kartu su motinomis, su sąlyga, kad būtų kuo labiau sumažintas stresas, nesukeliamos kančios dėl ekstremalios temperatūros ir gyvūnas galėtų atsistoti, apsisukti ir gulėti natūralioje padėtyje;**

- (48) *šunims ir katėms turėtų būti įrengta speciali poilsio vieta, kurioje jie galėtų ilsėtis ir jaustis saugūs. Poilsio vieta turėtų būti švari ir sausa ir turėtų būti padengta, pavyzdžiui, minkštomis medžiagomis, tokiomis kaip kilimėlis, antklodė ar kitos tinkamos medžiagos, kad būtų užtikrintas komfortas ir gera kūno atrama. Poilsio vieta turėtų būti pakankamai didelė, kad jie galėtų atsistoti, apsisukti ir gulėti natūralioje padėtyje. Visi toje pačioje erdvėje esantys šunys ar katės turėtų turėti galimybę ilsėtis vienu metu;*
- (49) *kegimui, kai patinas ir patelė natūraliai sąveikauja, įtakos turi keli veiksniai, įskaitant hormoninius ciklus, elgseną ir laiką. Todėl fizinis šunų ar kačių judėjimo apribojimas kegimo metu prieštarauja natūraliai jų elgsenai, taigi neigiamai veikia jų gerovę. Veiklos vykdytojai neturėtų fiziškai apriboti šunų ar kačių kegimo metu. Vietoj to veiklos vykdytojai turėtų stengtis rasti kitų būdų, kaip daryti įtaką sėkmingam kegimui, pavyzdžiui, optimizuoti kegimo laiką;*

- (50) *veiklos vykdytojas, remdamasis veterinarijos gydytojo rekomendacija ir atsižvelgdamas į konkrečią šuns ar katės padėtį, gali pasirinkti, kad reprodukcija būtų kontroliuojama chirurginėmis arba nechirurginėmis priemonėmis. Siekiant išvengti skausmo, bet kokią chirurginę sterilizaciją turėtų atlikti veterinarijos gydytojas arba, kačių patinų atveju, jei tai leidžia valstybė narė, licencijuotas veterinarijos felčeris, taikydamas neįtrauktą ir ilgalaikę analgeziją;*
- (51) turėtų būti draudžiama gyvūnus laikyti pririštus ilgą laiką, nes tai gali kelti didelį susirūpinimą dėl gyvūnų gerovės. Tai gali būti siejama su padidėjusiu lokomotorinių sutrikimų paplitimu ir nepajėgumu patogiai gulėti ar ilsėtis ir normaliai elgtis;
- (52) labai svarbu šunims ir katėms suteikti pakankamai vietos, kad jie galėtų išreikšti savo įgimtą elgseną. Dėl tos pačios priežasties konteineriai turėtų būti naudojami tik išskirtinėmis aplinkybėmis, pavyzdžiui, prireikus agresyvių šunų ar katę **trumpam** izoliuoti arba vežti šunis ir kates pas veterinarijos gydytoją. Kad būtų lengviau užtikrinti natūralų **šunų ir kačių** cirkadinį ritmą, laikant **juos** patalpose taip pat turėtų būti užtikrinta **galimybė naudotis natūralia šviesa**, prireikus papildomai naudojant dirbtinį apšvietimą. **Siekiant geriau skatinti šuniukų vystymąsi, nuo penkių savaičių jie gali būti išvedami į saugią lauko zoną tam tikriems laikotarpiams, atsižvelgiant į jų individualius poreikius ir oro sąlygas. Vyresniems nei aštuonių savaičių šunims** turėtų būti suteikta galimybė **patekti į lauką**, kad būtų atsižvelgta į jų poreikį mankštintis, socializuotis ir išreikšti kitokią įgimtą elgseną. **Tokie šunys turėtų turėti galimybę saugiai patekti į lauką arba būti vedžijami ne trumpesnę kaip vienos valandos bendrą laikotarpį;**

- (53) siekiant nepakenkti kalių vedeklių ir kačių vedeklių gerovei ir ypač išvengti nėštumo komplikacijų, jos **neturėtų** būti veisiamos, **kol nepasiekė brandos**. Tam, kad kalės vedeklės ir katės vedeklės galėtų fiziškai atsigauti po nėštumo ir laktacijos, joms turėtų būti leidžiama vėl daugintis tik praėjus pakankamai laiko. Tačiau, siekiant išvengti tam tikrų kalių vedeklių ir kačių vedeklių patologinių reprodukcijos sutrikimų, pvz., piometros, turėtų būti leidžiami ne daugiau kaip trys nėštumai **per dvejus metus**, o po jų turėtų būti tinkamas atsigavimo laikotarpis, **kuris kalėms vedeklėms ir katėms vedeklėms, kurios per dvejus metus atsivedė tris vadas, įskaitant šuniukų ar kačiukų jauniklius, kurie buvo atsivesti negyvi, turėtų būti ne trumpesnis kaip vieni metai**. Kalėms vedeklėms ir katėms vedeklėms senstant, **taip pat kalių vedeklių ir kačių vedeklių, kurioms jau du kartus buvo atliktas cezario pjūvis**, reprodukcija turėtų būti ■ nutraukiama, **nes negalima atmesti galimybės, kad papildomas nėštumas turės neigiamą poveikį jų gerovei;**

- (54) praktikos, susijusios su reprodukcijos ciklu, pakeitimas, kurio reikalaujama pagal šį reglamentą, kai kuriais atvejais gali turėti neigiamos įtakos šunų ir kačių veisėjų pajamoms dėl mažėjančio vadų skaičiaus per metus. Todėl veisėjams būtina suteikti papildomo laiko savo verslo modeliams pritaikyti;
- (55) labai svarbu, kad šunys ir katės **█** nekeltų jokios grėsmės žmonių saugumui. Siekiant sumažinti agresijos žmonių atžvilgiu riziką, **veiklos vykdymo** vietose atsivesti **arba laikomi** šunys ir katės turėtų būti tinkamai socializuojami su tos pačios rūšies atstovais, **su žmonėmis ir**, jei įmanoma, su kitais gyvūnais **█**. Jie turėtų būti laikomi stimuliuojančioje ir negrėsmingoje aplinkoje, kuri turi būti pagerinta priemonėmis, pavyzdžiui, žaislais, suteikiant jiems galimybes žaisti ir išreikšti kitą įgimtą elgseną. Šunys ir katės **neturėtų būti atskiriami** nuo motinų **pernelyg jauname amžiuje, nes tai gali sukelti** tiems gyvūnams didelį **su atskyrimu siejamą** stresą **ir susijusias elgsenos problemas**. Todėl tai turėtų būti draudžiama, **išskyrus atvejus, kai atskirti būtina dėl medicininių priežasčių**;

- (56) procedūros, kuriomis siekiama pakeisti *šunų ir kačių* išvaizdą arba išvengti tam tikros jų elgsenos, pavyzdžiui, ausų trumpinimas, uodegos trumpinimas, nagų pašalinimas ir balso stygų ar klosčių rezekcija, daro didelį neigiamą poveikį jų gerovei. Tos procedūros sukelia skausmą ir neleidžia *šunims ir katėms* įgimtai elgtis. Dėl šios priežasties tokios procedūros turėtų būti leidžiamos tik tuo atveju, jei jas atlieka veterinarijos gydytojas, ir tik tada, kai tai būtina dėl medicininių priežasčių. *Neturėtų būti leidžiama atlikti profilaktinę intervenciją išskyrus atvejus, kai veterinarijos gydytojas nustato medicininę indikaciją, pateisinančią tokią intervenciją;*
- (57) *karinėse, policijos ir muitinės tarnybose naudojami šunys atlieka pagrindinį vaidmenį užtikrinant nacionalinį saugumą. Siekiant atsižvelgti į konkrečius kariuomenės, policijos ir muitinės tarnybų bei veiklos vykdytojų, veisiančių ir dresuojančių toms institucijoms šunis, poreikius, valstybėms narėms turėtų būti leidžiama taikyti išimtis dėl skausmą sukeliančios praktikos ir pririšimo, nes tokios praktikos ir pririšimas gali būti būtini tokių šunų dresavimo metu. Nepaisant tų išimčių, svarbu užtikrinti, kad darbuotojai, dresuojantys šunis kariuomenei arba policijos ir muitinės tarnyboms veiklos vykdymo vietose, būtų reguliariai mokomi tinkamų įgūdžių, kad išmokytų taikyti tinkamus elgesio su šunimis ir jų dresavimo metodus ir kuo labiau sumažintų savo prižiūrimų šunų skausmą;*

(58) *bandos sarginiai šunys veisiami gyvuliams sergėti ir apginti nuo plėšrūnų žemės ūkio ar ganyklų aplinkoje. Tokie šunys dažnai ilgą laiką praleidžia lauke be žmogaus. Atsižvelgiant į jų naudojimo būdą ir šio naudojimo nulemtą įtaką jų gyvenimo sąlygoms, kartais sunku reguliariai šerti ir patikrinti tokius gyvūnus. Dažnai sunku laikytis tų šio reglamento reikalavimų, kuriais siekiama užtikrinti, kad būtų patenkinti tokių gyvūnų būsto ir socializacijos poreikiai. Be to, šunys, kurie naudojami bandos judėjimui valdyti, yra šunys ganytojai ir jie lydi atsakingą asmenį. Tokios bandos sezoninio pervarymo į naujas ganyklas laikotarpiu tokiems šunims būtina taikyti tam tikrų šiame reglamente nustatytų būsto ir socializacijos reikalavimų išimtis;*

(59) sąlygos veisimo vietose yra itin svarbios siekiant užtikrinti, kad šunys ir katės prieš pateikiant juos rinkai būtų tinkamai **veisiami**, laikomi ir su jais būtų tinkamai elgiamasi, **visų pirma dėl pasekmių, kurias šunims ir katėms gali turėti prastos gyvūnų gerovės sąlygos ankstyvame amžiuje**. Todėl svarbu, kad **šunų ir kačių veisimo vietas, turinčias didelius veisimo pajėgumus**, patvirtintų kompetentingos institucijos ir prieš jas patvirtinant būtų atliktas išankstinis patikrinimas vietoje. Tokios **valstybinių veterinarijos gydytojų arba, kai oficialiosios kontrolės užduotys yra perduotos, kitų specialistų atliekamas išankstinis veiklos vykdymo vietų patikrinimas ir vėlesnis tų veiklos vykdymo vietų patvirtinimas yra veiksmingas būdas užtikrinti, kad veiklos vykdymo vietos atitiktų šio reglamento reikalavimus. Tačiau, kadangi tokių patikrinimų metu daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama veiklos vykdymo vietoms, keliančioms didesnę riziką gyvūnų gerovės taisyklių laikymosi atžvilgiu, ir kadangi valstybinių veterinarijos gydytojų prieinamumas valstybėse narėse yra ribotas, būtų neproporcinga reikalauti, kad visos veiklos vykdymo vietos būtų iš anksto patikrintos vietoje ir patvirtintos**. Taip pat svarbu, kad tų patvirtintų veiklos vykdymo vietų sąrašas būtų prieinamas viešai, kad potencialūs **įgijėjai** galėtų patikrinti **veisimo** vietų statusą, **taip skatinant tokių veiklos vykdymo vietų viešąją kontrolę ir didinant piliečių informuotumą. Kadangi veisimo vietoms reikia laiko įgyvendinti būsto reikalavimus, o kompetentingoms institucijoms reikia laiko atlikti esamų veisimo vietų patikrinimus vietoje**, veisimo vietų pareiga gauti patvirtinimą **turėtų būti** pradėta taikyti tą pačią dieną kaip ir **█** reikalavimai **būstui**;

(60) kai kurie veiklos vykdytojai, pateikiantys rinkai **šunis ar kates**, ■ skatina potencialius klientus pirkti bet kokia kaina, naudodami emocinius argumentus, neminėdami potencialiam savininkui **šuns ar katės** turėjimo pasekmių. Kiti veiklos vykdytojai ■ reikalauja atsakomybės, susijusios su gyvūnų augintinių turėjimu, ir tai, savaime suprantama, gali apriboti jų galimybes **pateikti šunis ar kates Sąjungos rinkai**. Šių dviejų požiūrių skirtumas paprastai **suteikia pranašumą** mažiau atsakingiems veiklos vykdytojams, todėl iškraipoma konkurencija, nepaisant to, kad, siekiant užtikrinti gyvūnų gerovę ir viešąją tvarką, yra svarbu informuoti pirkėjus apie jų atsakomybę **įsigyjant** šunį ar katę. Todėl tikslinga reikalauti, kad visi **veiklos vykdytojai, pateikiantys šunis ar kates Sąjungos rinkai**, informuotų būsimus savininkus apie jų atsakomybę. Be to, kai **šunį ar katę veiklos vykdytojas pateikia rinkai naudodamasis internetine reklama**, kartu su ja internete turėtų būti pateikiamas atitinkamas įspėjimas, kad būtų veiksmingai perduodama informacija apie atsakingą nuosavybę. **Siekiant užtikrinti tinkamą rinkos veikimą ir vartotojų apsaugą, svarbu skatinti gyvūnų augintinių savininkų atsakingą nuosavybę ir vengti, kad šunys ir katės būtų apleidžiami dėl to, kad prieš įsigydami gyvūną jo savininkai nežinojo apie su gyvūnų augintinių nuosavybe susijusias pareigas. Todėl pareiga nurodyti įspėjimą dėl atsakingos nuosavybės internetinėse reklamose, susijusiose su pardavimu, dovanojimu ar bet koku kitu nuosavybės perdavimo būdu, taip pat turėtų būti taikoma fiziniais ar juridiniams asmenims, kurie nėra veiklos vykdytojai. Pareiga nurodyti įspėjimą dėl atsakingos nuosavybės yra taikoma asmenims, pateikiantiems šunis ir kates rinkai šio reglamento tikslais, ir ja nesiekama riboti nei spaudos laisvės ir saviraiškos laisvės, nei esamų nacionalinių taisyklių dėl redakcinės atsakomybės, kurios nėra suderintos Sąjungos lygmeniu;**

(61) neteisėtą prekybą ir nesąžiningą praktiką, susijusią su šunų ir kačių *pateikimu Sąjungos rinkai*, palengvina tai, kad negalima atsekti tų gyvūnų. Tą nepakankamą atsekamumą lemia *neišsamūs* ženklinimo *reikalavimai ir tai, kad* nėra tų gyvūnų █ registravimo reikalavimų. Be to, nesąžiningai praktikai palankesnės sąlygos sudaromos tada, kai šunų ir kačių ženklinimo ir registravimo sistemos nėra suderintos arba jomis negalima lengvai naudotis, nes techninė infrastruktūra nėra sąveiki. *Tiek 2018 m. paskelbtas ES suderintas šunų ir kačių pardavimo internetu kontrolės planas, tiek 2022–2023 m. vykdyti ES suderinti veiksmai dėl neteisėtos prekybos katėmis ir šunimis atskleidė plačiai paplitusių nesąžiningą šunų ir kačių pateikimo rinkai Sąjungoje praktiką ir susijusias gyvūnų gerovės problemas.* Todėl labai svarbu suderinti šunų ir kačių ženklinimo ir registravimo priemonių standartus. *Nustačius plataus masto įpareigojimą ženklinti ir registruoti šunis ir kates, neliktų atsekamumo sistemos spragų, kuriomis priešingu atveju galėtų pasinaudoti sukčiautojai. Fiziniai ar juridiniai asmenys, pateikiantys šunis ar kates Sąjungos rinkai, turėtų pateikti ženklinimo ir registravimo vienoje iš šiuo tikslu valstybių narių sukurtų duomenų bazių įrodymus. Kiekvienas vėlesnis konkretaus šuns ar katės savininko ar atsakomybės už juos pasikeitimas turėtų būti registruojamas vienoje iš duomenų bazių █. Atsižvelgiant į itin svarbų vaidmenį, kurį atlieka karinėse, policijos ir muitinės tarnybose nacionalinio saugumo tikslais naudojami šunys, valstybėms narėms turėtų būti leidžiama taikyti išimtis, susijusias su tokių šunų registravimu, kad jų nebūtų galima atsekti iki tų tarnybų;*

- (62) *fiziniai ar juridiniai asmenys, pateikiantys šunis ar kates Sąjungos rinkai*, turėtų pateikti ženklavimo įrodymą, t. y. dokumentą, kuriame nurodytas *šuniui ar katei* įterptas mikroschemos kodas, taip pat to gyvūno registravimo oficialioje duomenų bazėje įrodymą. Taip naujajam savininkui bus perduota pagrindinė informacija apie gyvūną ir bus užtikrintas atsekamumas;
- (63) dauguma šunų ir kačių šiuo metu siūlomi parduoti arba dovanoti *naudojant internetinę reklamą*, todėl ■ Komisija turėtų užtikrinti, kad būtų sukurta viešai prieinama *ir* nemokama sistema, kuria būtų sudarytos sąlygos *įgijėjams* patikrinti *reklamuojamo* šuns ar katės ženklavimo, registravimo *ir nuosavybės* autentiškumą. *Šiuo tikslu turėtų būti reikalaujama, kad fizinis arba juridinis asmuo, reklamuojantis šunį ar katę internete, naudotų tikrinimo sistemą ir reklamoje nurodytą tos sistemos sukurtą prieigos raktą.* Šia priemone siekiama geriau kovoti su sukčiavimu gerinant *Sąjungos rinkai pateikiamų* šunų ir kačių kilmės atsekamumą, sudaryti sąlygas kompetentingoms institucijoms vykdyti geresnę kontrolę ir galiausiai gerinti tų gyvūnų gerovę. *Interneto platformų paslaugų teikėjai, veikdami kaip tarpininkai pateikiant šunis ir kates Sąjungos rinkai, turėtų elgtis rūpestingai. Todėl, nedarant poveikio Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui (ES) 2022/2065⁸, turėtų būti reikalaujama, kad interneto platformos, leidžiančios reklamuoti šunis ir kates jų pateikimo rinkai tikslu, savo elektroninę sąsają kurtų ir organizuotų taip, kad šunis ir kates reklamuojantys fiziniai ar juridiniai asmenys galėtų nurodyti atitinkamą prieigos raktą, ir informuoti įgijėjus apie tikrinimo sistemą.* Tai neturėtų reikšti nei interneto platformų pareigos bendrai stebėti jų platformose pateikiamų pardavimo skelbimų, nei bendros faktų nustatymo pareigos, siekiant įvertinti ženklavimo ir registravimo tikslumą prieš paskelbiant pasiūlymą;

⁸ 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas) (OL L 277, 2022 10 27, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

- (64) kadangi gyvūnų prižiūrėtojų informuotumo apie gyvūnų gerovę lygis daro tiesioginį poveikį jų prižiūrimų šunų ir kačių gerovei, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų rengiami pakankami mokymai tiek kiekybės, tiek kokybės požiūriu, kad gyvūnų prižiūrėtojai galėtų atitikti šiame reglamente nustatytus mokymo reikalavimus;
- (65) siekiant užtikrinti šunų ir kačių atsekamumą, **jie** turėtų būti **individualiai** ženklinami unikaliuoju identifikatoriumi – mikroschema, ir jų ženklimas turėtų būti registruojamas duomenų bazėje. Todėl valstybės narės **turėtų būti atsakingos už** šunų ir kačių duomenų bazių **sukūrimą ir tvarkymą savo teritorijose**, kad ■ būtų **užtikrintas tų gyvūnų atsekamumas. Taip pat būtina užtikrinti tų duomenų bazių sąveikumą. Taip bus lengviau rasti informaciją apie šunis ir kates visoje Sąjungoje ir kompetentingoms institucijoms bus sudarytos sąlygos vykdyti oficialią kontrolę, kad būtų užtikrintas gyvūnų gerovės taisyklių laikymasis. Siekdama palengvinti tų nacionalinių duomenų bazių sąveikumą, Komisija turėtų sukurti rodyklės duomenų bazę;**

- (66) siekiant įvertinti pažangą, susijusią su gyvūnų gerovės sąlygomis, kuriomis šunys ir katės laikomi veiklos vykdymo vietose, ir gyvūnų atsekamumu, būtina, kad valstybės narės rinktų pagrindinius politikos rodiklius, **apie juos praneštų ir juos analizuotų**. Tie pagrindiniai politikos rodikliai turėtų būti suderinti pagal šį reglamentą, kad būtų užtikrintas jų palyginamumas Sąjungos lygmeniu ■ ir sudarytos sąlygos Sąjungos lygmeniu stebėti pažangą, padarytą siekiant šio reglamento politikos tikslų;
- (67) ***Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2018/1725⁹ nustatytos taisyklės dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo. Kai valstybės narės, vykdydamos atitinkamas procedūras, tvarko asmens duomenis, taikomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679¹⁰. Siekiant užtikrinti aukštą duomenų apsaugos lygį, reikėtų aiškiai apibrėžti Komisijos ir valstybių narių vaidmenis, kai asmens duomenys tvarkomi šiame reglamente numatytais atvejais;***

⁹ 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

¹⁰ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

(68) *šio reglamento tikslais fizinių asmenų vardai, pavardės ir susiję kontaktiniai duomenys turėtų būti nurodomi dokumentuose, kuriuos Komisija ir valstybės narės tvarko įgyvendindamos šį reglamentą, t. y. pranešant apie veiklos vykdymo vietas ir jas patvirtinant, registruojant šunis ir kates, tikrinant šunų ir kačių registraciją ir importuojant šunis ir kates. Tų asmens duomenų tvarkymas pateisinamas viešuoju interesu užtikrinti, kad būtų laikomasi šunų ir kačių gerovės reikalavimų, įskaitant oficialios kontrolės vykdymą, taip pat užtikrinti atsekamumą, užkirsti kelią tų gerovės reikalavimų apėjimui ir kovoti su neteisėta prekyba šunimis ir katėmis tiek tarp valstybių narių, tiek importo iš trečiųjų valstybių atveju;*

- (69) veiklos vykdymo vietų registre ir patvirtintų veisimo vietų sąraše esančių asmens duomenų saugojimo laikotarpis turėtų būti 10 metų nuo veiklos vykdymo vietos veiklos nutraukimo dienos, nes kompetentingos institucijos turi turėti galimybę susipažinti su ankstesne veiklos vykdytojo veikla, susijusia su šunų ir kačių veisimu, laikymu ir pateikimu Sąjungos rinkai, ir žinoti apie ankstesnį gyvūnų gerovės taisyklių nesilaikymą, kai gauna naują pranešimą apie veiklą arba prašymą dėl patvirtinimo;
- (70) dabartinių ir buvusių šunų ar kačių savininkų asmens duomenų saugojimo nacionalinėse duomenų bazėse ir rodyklės duomenų bazėje laikotarpis turėtų būti penkeri metai nuo šuns ar katės mirties užregistravimo tose duomenų bazėse arba 25 metai nuo šuns ar katės pirmosios registracijos tose duomenų bazėse dienos. Toks saugojimo laikotarpis nustatytas siekiant apimti tikėtiną šunų ir kačių gyvenimo trukmę, užtikrinti, kad būtų sukurta patikima visų šunų ir kačių, kuriais prekiaujama Sąjungoje, atsekamumo sistema, ir teikti duomenis, be kita ko, po konkretaus šuns ar katės mirties gerovės taisyklių oficialios kontrolės tikslais, pavyzdžiui, neįpratai didelio mirtingumo rodiklių atveju, kurie reikalauja duomenų analizės;

- (71) *duomenų apie savininkus ir įgaliotuosius asmenis, įvežančius į Sąjungą šunis ar kates vykdančią perkėlimą nekomerciniais tikslais, apie kurią iš anksto pranešta Sąjungos keliaujančių gyvūnų augintinių duomenų bazėje, saugojimo laikotarpis turėtų būti penkeri metai nuo savininko pateikto išankstinio pranešimo, kad kompetentingos institucijos galėtų analizuoti duomenis, nustatyti įtartinus perkėlimus ir vykdyti rizika grindžiamą oficialią kontrolę, siekiant kovoti su galimais sukčiautojais;*
- (72) *duomenų, susijusių su fiziniais ar juridiniais asmenimis, reklamuojančiais šunį ar katę pateikimo rinkai tikslais ir naudojančiais tikrinimo sistemą reikiamam prieigos raktui sukurti, saugojimo Sąjungos tikrinimo sistemoje laikotarpis turėtų būti 18 mėnesių nuo prieigos rakto sukūrimo, kad sistema galėtų patvirtinti tą sistemą naudojančiam įgijėjui reklamuojamo šuns ar katės ženklavimo, registravimo ir nuosavybės autentiškumą per numatomą ilgiausią internetinės reklamos skelbimo laikotarpį;*

(73) gali būti, kad į Sąjungą importuoti šunys ir katės buvo veisiami arba laikomi trečiojoje valstybėje jų gerovei žalingomis sąlygomis. ***Tai kelia moralinį visuomenės susirūpinimą, taip pat kelia pavojų saugai, riziką gyvūnų sveikatai ir visuomenės sveikatai Sąjungoje.*** Sąjungos ***piliečiai mano, kad aukštas šunų ir kačių gerovės lygis yra moralinės atsakomybės klausimas, kaip rodo 2023 m. „Eurobarometro“ apklausos dėl gyvūnų gerovės rezultatai,*** taip pat ***daugybė Europos Parlamento gautų laiškų ir didelis skaičius peticijų šia tema, daug užduotų parlamentinių klausimų ir 2020 m. vasario 12 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl ES vidaus rinkos ir vartotojų teisių apsaugos nuo neigiamų neteisėtos prekybos gyvūnais augintiniais padarinių, taip pat Sąjungos draudimas pateikti rinkai ir importuoti šunų ir kačių kailius bei gaminius, kurių sudėtyje yra tokių kailių. Be to, problemos, keliančios grėsmę gyvūnų gyvybei ir sveikatai, taip pat yra gyvūnų gerovės problemos. Pavyzdžiui, išsekimas, kacheksija ir imlumas užkrečiamosioms ligoms gali atsirasti dėl pernelyg intensyvaus šunų ar kačių patelių naudojimo veisimui, kuris neatitinka tų gyvūnų gerovės poreikių. Galiausiai prastos gerovės sąlygos gali kelti pavojų visuomenės sveikatai, įskaitant didesnę zoonozės sukėlėjų, pvz., grybelinių odos ligų ar vidaus parazitų paplitimą, taip pat gali netiesiogiai padidinti atsparumo antimikrobinėms medžiagoms išsivystymo riziką dėl poreikio kilmės veiklos vykdymo vietoje naudoti daug antimikrobinių medžiagų. Prastomis gerovės sąlygomis veisiami šunys ir katės taip pat gali kelti pavojų visuomenės saugumui, nes dėl to jiems gali išsivystyti agresyvus elgesys. Atsižvelgiant į šį moralinį visuomenės susirūpinimą ir saugą, riziką gyvūnų sveikatai ir visuomenės sveikatai ir siekiant pasiekti šio reglamento tikslus,*** svarbu, kad šunis ir kates iš trečiųjų valstybių importuojantys veiklos vykdytojai laikytųsi gyvūnų gerovės taisyklių, kurios būtų ***identiškos arba lygiavertės*** šiame reglamente nustatytiems taisyklėms, ir būtų suteiktos tokios pačios gyvūnų atsekamumo garantijos. Atsižvelgiant į tai, kad šiam tikslui trečiųjų valstybių veiklos vykdytojai, vykdantys šunų ir kačių eksportą į Sąjungą, turės atlikti pakeitimų, būtina suteikti pereinamąjį laikotarpį, kurio trukmė būtų tokia pati kaip ir taikomo Sąjungos veiklos vykdytojams;

(74) siekiant užtikrinti tinkamą *importo taisyklių* įgyvendinimą, Komisija turėtų parengti trečiųjų valstybių, kurioms leidžiama *pateikti* šunis ir kates *Sajungos rinkai*, sąrašą, remiantis savo atliktu oficialios kontrolės tose trečiosiose valstybėse patikimumo vertinimu, kad būtų užtikrintas šiame reglamente nustatytų gyvūnų gerovės taisyklių *arba Sajungos pripažintų* lygiaverčių taisyklių vykdymas jų teritorijoje esančiose veiklos vykdymo vietose, kurios *eksportuoja* arba ketina *eksportuoti* šunis ir kates į *Sajungos rinką*. Be to, siekiant užtikrinti atsekamumą ir palengvinti kontrolę Sajungos pasienio kontrolės postuose, turėtų būti sudarytas tose trečiosiose valstybėse esančių šunis ir kates veisiančių ir laikančių veiklos vykdymo vietų, kurioms leidžiama eksportuoti tuos gyvūnus į Sąjungą, sąrašas. Komisija, taikydama rizika pagrįstą metodiką, turėtų atlikti pagal šį reglamentą patvirtintų trečiųjų valstybių ir tų trečiųjų valstybių, kurios prašo būti patvirtintos pagal šį reglamentą, oficialios kontrolės sistemų patikimumo auditus. *Atitinkamų šio reglamento taisyklių arba Sajungos pripažintų lygiaverčių taisyklių laikymasis turėtų būti patvirtintas atitinkamame tokiam eksportui naudojamame veterinarijos sertifikate. Tuo tikslu Komisija turėtų stengtis iš dalies pakeisti atitinkamą oficialaus sertifikato pavyzdį, kad į jį būtų įtrauktas su tuo susijęs gyvūnų gerovės patvirtinimas;*

(75) *siekiant sustiprinti vartotojų apsaugą ir užtikrinti tinkamą į Sąjungą importuojamų šunų ir kačių atsekamumą, šiame reglamente tikslinga reikalauti, kad prieš įvežant gyvūnus į Sąjungą jie būtų ženklinami ir kad importuotojai užtikrintų gyvūnų registraciją vienoje iš valstybių narių duomenų bazių. Taip bus užtikrinta geresnė tų gyvūnų perkėlimo priežiūra. Be to, 2022 m. ir 2023 m. vykdyti ES suderinti veiksmai dėl neteisėtos prekybos katėmis ir šunimis parodė, kad viena iš bendrų nesąžiningos prekybos šunimis ir katėmis praktikų yra šunų ir kačių, skirtų prekybai, importas į Sąjungą, teigiant, kad tas perkėlimas yra perkėlimas nekomerciniais tikslais, kaip apibrėžta Sąjungos gyvūnų sveikatos taisyklėse, t. y. šunų ir kačių perkėlimas kartu su jų savininkais arba savininko įgaliotu asmeniu neketinant perduoti nuosavybės teisių. Siekiant suteikti valstybėms narėms priemonių vykdyti rizika grindžiamą kontrolę, nukreiptą prieš tokią nesąžiningą praktiką, labai svarbu, kad apie šunų ir kačių įvežimą į Sąjungą nekomerciniais tikslais, nepriklausomai nuo gyvūnų skaičiaus, būtų iš anksto pranešama per specialią Sąjungos keliaujančių gyvūnų augintinių duomenų bazę. Toje duomenų bazėje turėtų būti kaupiami pranešimai apie visų tokių gyvūnų įvežimus į Sąjungą, neatsižvelgiant į įvežimo punktą, kad valstybės narės turėtų reikiamą informaciją ir lengviau nustatyti įtartinus perkėlimus. Dėl šios priežasties tikslinga, kad tą duomenų bazę sukurtų ir tvarkytų Komisija, kad valstybės narės turėtų prieigą prie visos turimos informacijos savo vykdomai kontrolei. Valstybės narės turėtų naudotis duomenų bazėje surinkta informacija ir, kai tinkama, vykdyti tikslingą įtartinų perkėlimų kontrolę, įskaitant, kai būtina, patikras vietoje;*

(76) *siekiant veiksmingai įgyvendinti šį reglamentą, valstybės narės raginamos vykdyti kampanijas, kuriomis būtų didinamas informuotumas apie šiame reglamente nustatytas pareigas, įskaitant kampanijas, skirtas fiziniams ar juridiniams asmenims, kurie yra šunų ar kačių savininkai, ir potencialiems šunų ar kačių įgijėjams. Tokios kampanijos galėtų informuoti apie pareigą ženklinti ir registruoti šunis ir kates pagal šį reglamentą, reikalavimus turiniui dedant reklamos skelbimus, susijusius su šunų ar kačių pardavimu arba nuosavybės teisių ar atsakomybės už juos perdavimu, taip pat priežastis sistemai tikrinti reklamos internete autentiškumą, jos technines savybes ir naudojimo būdus. Kampanijų metu galėtų būti aptartos išpėjimo dėl atsakingos nuosavybės priežastys ir paaiškinta atsakingos nuosavybės sąvoka, įskaitant tai, jog svarbu neapleisti šunų ar kačių. Komisija turėtų sudaryti palankesnes sąlygas keistis geriausia patirtimi, susijusia su tokia informuotumo didinimo veikla. Kelios valstybės narės yra įdiegusios šunims ir katėms skirtas sterilizacijos (kastracijos) programas, kad apribotų nekontroliuojamą benamių šunų ir kačių dauginimąsi. Jos vykdo informuotumo apie tokias programas didinimo kampanijas. Dėl neveiksmingų sterilizacijos (kastracijos) programų gali padaugėti apleidimo atvejų. Be to, jei benamių gyvūnų populiacijos yra netinkamai valdomos, Sąjungos rinkai gali būti pateikiama daugiau šunų ir kačių. Nacionalinės sterilizacijos (kastracijos) programų kampanijos galėtų būti integruotos į informuotumo apie šiame reglamente nustatytas pareigas didinimo kampaniją, siekiant skatinti atsakingą nuosavybę ir mažinti šunų ir kačių rinkai daromą spaudimą;*

(77) siekiant atsižvelgti į technikos pažangą ir mokslo raidą, ***visų pirma į EFSA nuomones***, taip pat į tos pažangos ir raidos socialinį ir ekonominį poveikį bei poveikį aplinkai, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kuriais ***šis reglamentas papildomas nustatant rodiklius, susijusius su šunų ir kačių elgsena ir fizine išvaizda, nurodant genotipų ir kraštutinių konformacinių ypatumų, dėl kurių šuo ar katė neturėtų būti naudojami reprodukcijai, charakteristikas*** tam, kad veisimo strategijos nedarytų žalingo poveikio šunų ir kačių sveikatai ar gerovei. ***Grožio pasirodymų, parodų ir konkursų atveju, apsvarsčius EFSA mokslinę nuomonę ir atsižvelgus į konkrečias socialines ir ekonomines sektoriaus aplinkybes, tie deleguotieji aktai turėtų atspindėti laipsnišką ir subalansuotą požiūrį, kad būtų užtikrintas proporcingas ir praktiškai įmanomas įgyvendinimas;***

- (78) siekiant nustatyti minimaliuosius kriterijus, kurie turi būti vertinami per gyvūnų gerovės vizitus, taip pat atsižvelgti į technikos pažangą ir mokslo raidą ir į jų socialinį ir ekonominį poveikį bei poveikį aplinkai, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kuriais papildomas šio reglamento 10 straipsnis ir iš dalies keičiami šio reglamento priedai dėl šunų ir kačių veisimo, laikymo ir ženklinimo reikalavimų, taip pat dėl šio reglamento politikos tikslų stebėsenos rodiklių. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais¹¹. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;
- (79) Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, kad būtų užtikrintos vienodos toliau nurodytų aspektų įgyvendinimo sąlygos:

¹¹ Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl geresnės teisėkūros (OL L 123, 2016 5 12, p. 1).

- *kompetentingų* gyvūnų prižiūrėtojų švietimo, mokymo ar profesinės patirties turinio *suderinimas*;
- *informacija, kurią veiklos vykdytojai ir fiziniai asmenys, pateikiantys ir reklamuojantys šunis ar kates rinkoje, turi pateikti kaip šunų ir kačių ženklavimo ir registravimo įrodymą, ir* tam tikri tikrinimo sistemos, kuria atliekami automatiniai šunų ir kačių ženklavimo ir registravimo autentiškumo patikrinimai, aspektai;
- **■** minimalieji duomenų bazių, skirtų šunims ir katėms registruoti, turinio reikalavimai ir su duomenų bazių sąveikumu susiję reikalavimai;
- **■** suderinta duomenų, kurie turi būti renkami, vertinimo metodika, nustatyta šio reglamento III priede, ir valstybių narių Komisijai teikiamų pranešimų apie tuos duomenis šablonas;

- **informacija, kurią savininkai turi iš anksto pateikti Sąjungos keliaujančių gyvūnų augintinių duomenų bazėje, ir išankstinių pranešimų apie perkėlimus, dėl kurių kyla sukčiavimo rizika, procedūra.**

Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011¹²;

- (80) piliečių požiūris į šunų ir kačių gerovę **valstybėse narėse** skiriasi. Todėl kai kurios valstybės narės jau yra priėmusios išsamias taisykles dėl šių gyvūnų gerovės. **Šiuo reglamentu nustatomi minimalieji reikalavimai**, todėl **tikslinga nustatyti**, kad valstybėms narėms būtų leidžiama toliau taikyti **arba priimti** griežtesnes nacionalines taisykles, kuriomis siekiama platesnės **šunų ir kačių** apsaugos, nei nustatyta šiame reglamente, jei tos **nacionalinės** taisyklės nedaro poveikio tinkamam vidaus rinkos veikimui;

¹² 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13. ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (81) valstybės narės turėtų informuoti Komisiją apie tokias nacionalines taisykles, kurios yra griežtesnės nei nustatytosios šiame reglamente. Komisija apie tokias taisykles turėtų informuoti kitas valstybes nares. Jei nacionalinės taisyklės patenka į Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/1535¹³ taikymo sritį, apie jas turėtų būti pranešta Komisijai pagal tą direktyvą;
- (82) labai svarbu, kad Sąjungos teisė būtų reguliariai stebima ir vertinama, kad prireikus ją būtų galima atnaujinti ir toliau siekti jos tikslų. Todėl šiame reglamente turėtų būti nustatyta Komisijos pareiga vykdyti šunų ir kačių gerovės Sąjungoje stebėseną ir atlikti vertinimą, kuris turi būti pateiktas kitoms Sąjungos institucijoms;

¹³ 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarka (OL L 241, 2015 9 17, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/1535/oj>).

- (83) siekdamas užtikrinti visapusišką šio reglamento taikymą, valstybės narės turėtų nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikytinų už šio reglamento pažeidimus, ***apimančias visas veiklos vykdytojams taikomas pareigas, įskaitant draudimą apleisti šunis ir kates***, ir užtikrinti, kad jos būtų ***vykdomos***. Tos sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. ***Visų pirma sunkių ar pakartotinių pažeidimų atvejais valstybės narės turėtų nustatyti sankcijas, kurios būtų finansiškai atgrasomos, atsižvelgiant į veiklos vykdytojo apyvartą, ir kurios apimtų galimybę uždrausti veiklos vykdytojui vykdyti savo veiklą;***
- (84) ***atsižvelgiant į gyvūnų globos namų eksploatavimo išlaidas ir tos veiklos naudą visuomenei, gyvūnų globos namams laikantis šiame reglamente nustatytų reikalavimų dėl nepageidaujamų, apleistų ar benamių šunų ir kačių gerovės, valstybės narės raginamos apsvarstyti galimybę imtis priemonių užtikrinti, kad gyvūnų globos namai ir organizacijos, atsakingi už tuos gyvūnus, būtų tinkamai finansuojami pagal nacionalinę teisę;***

- (85) kadangi šio reglamento tikslų, t. y. nustatyti *minimaliuosius reikalavimus, kuriais* užtikrinamas tinkamas vidaus rinkos veikimas kartu užtikrinant aukštą šunų ir kačių gerovės lygį ir tų gyvūnų atsekamumą, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl siūlomo veiksmo poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali priimti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;
- (86) vadovaujantis Reglamento (ES) 2018/1725¹⁴ 57 straipsnio 1 dalies g punktu buvo konsultuojamasi su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu ir jis pateikė nuomonę 2024 m. lapkričio 18 d.,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

¹⁴ 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

I SKYRIUS
DALYKAS, TAIKYMO SRITIS IR TERMINŲ APIBRĖŽTYS

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatomi minimalieji reikalavimai dėl:

- a) šunų ir kačių, veisiamų ar laikomų veiklos vykdymo vietose arba pateikiamų Sąjungos rinkai, gerovės;
- b) šunų ir kačių atsekamumo ■ .

2 straipsnis

Materialinė taikymo sritis

- 1. Šis reglamentas taikomas veisiant, laikant, *atsekant*, pateikiant rinkai ir įvežant į Sąjungą šunis ar kates ■ .
- 2. Šis reglamentas netaikomas veisiant, laikant, pateikiant rinkai arba *įvežant į Sąjungą* šunis ar kates moksliniais tikslais *arba klinikiams tyrimams, reikalingiems veterinarinių vaistų rinkodaros leidimui gauti ar juos naudojant šiais tikslais*.

■

3 straipsnis
Subjektinė taikymo sritis

1. ***II skyrius taikomas visiems veiklos vykdytojams.***
2. ***III skyrius taikomas visiems fiziniams ir juridiniams asmenims Sąjungoje, kurie yra šunų ar kačių savininkai.***
3. ***Šio reglamento V skyrius taikomas visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, įvežantiems šunis ar kates į Sąjungą.***
4. ***Šis reglamentas netaikomas ūkininkams, savo valdoje suteikiantiems prieglobstį laisvai klajojančioms benamėms katėms, kurios yra naudingos kenkėjų kontrolei, kai tie ūkininkai nėra veiklos vykdytojai ir neteikia tų kačių rinkai.***

4 straipsnis
Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) šuo – *Canis lupus familiaris* rūšies gyvūnas;
- 2) katė – *Felis silvestris catus* rūšies gyvūnas;
- 3) šunų ir kačių gerovė – šuns ar katės, ***kurie tinkamai šeriami, laikomi tinkamoje aplinkoje, yra geros sveikatos, tinkamai elgiasi ir apskritai jų psichinė gyvenimo patirtis yra teigiama***, fizinė ir psichinė būklė;

- 4) *hibridinė veislė – bet koks pirmos–ketvirtos kartos palikuonis, sukryžminus laukinę rūšį su naminiu šunimi ar kate arba sukryžminus tokias hibridines veisles su laukinėmis rūšimis, naminiais šunimis ar katėmis, arba kitomis hibridinėmis veislėmis;*
- 5) *veisimas – šunų ar kačių laikymas veisimo vietose reprodukcijos tikslais;*
- 6) laikymas – *veikla, kurią vykdant šunys ar katės laikomi, įkurdinami ar prižiūrimi veiklos vykdymo vietoje arba veiklos vykdytojui prisiimant atsakomybę, arba abiem šiomis sąlygomis;*
- 7) pateikimas rinkai– šunų ir kačių **█** pardavimas, siūlymas parduoti, platinimas ar bet koks kitas nuosavybės ar atsakomybės perdavimo būdas už atlygį arba *nemokamai, taip pat šunų ir kačių reklama tais tikslais, išskyrus atvejus, kai fiziniai asmenys, kurie nėra veiklos vykdytojai, kartais ir nereguliariai dovanoja šunis ir kates nereklamuodami jų internete;*

- 8) *reklama – bet kokios formos komunikacija su visuomene ar jos dalimi, kurios tiesioginis ar netiesioginis poveikis yra šuns ar katės, vienos ar daugiau jų fizinių savybių ar veislės reklamavimas siekiant sukelti susidomėjimą, skatinti įsipareigojimą ar pritraukti pardavimą;*
- 9) interneto platforma – Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2022/2065¹⁵ 3 straipsnio i punkte apibrėžta interneto platforma, veikianti kaip tarpininkas pateikiant rinkai ■ šunis arba kates;
-
- 10) kalė vedeklė – šuns patelė nuo pirmo jos suporavimo ar apvaisinimo iki paskutinės jos atsivestos vados nujunkymo;
- 11) katė vedeklė – katės patelė nuo pirmo jos suporavimo ar apvaisinimo iki paskutinės jos atsivestos vados nujunkymo;

¹⁵ 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas) (OL L 277, 2022 10 27, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

- 12) *bandos sarginis šuo – šuo, visų pirma laikomas arba dresuojamas saugoti ūkiniams gyvūnams žemės ūkio ar ganyklų aplinkoje;*
- 13) *šuo ganytojas – šuo, visų pirma laikomas arba dresuojamas valdyti, perkelti ar kitaip kontroliuoti ūkiniams gyvūnams žemės ūkio ar ganyklų aplinkoje, įskaitant ūkius, ganyklas, arba sezoninio gyvūnų pervarymo metu;*
- 14) veiklos vykdymo vieta – veisimo *vieta, pardavimo vieta*, gyvūnų globos namai *ar gyvūnų globėjų būstas*;
- 15) veisimo vieta – patalpos ar statiniai, įskaitant namų ūkius, kuriuose laikomi šunys ar katės reprodukcijos tikslais, siekiant jų palikuonis pateikti rinkai;
- 16) *ūkininkas – Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115¹⁶ 3 straipsnio 1 punkte apibrėžtas ūkininkas;*

¹⁶ 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013 (OL L 435, 2021 12 6, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

- 17) *pardavimo vieta* – patalpos ar statiniai, kuriuose šunys ar katės laikomi pardavimui, ■ nors jie buvo atsivesti ne ten, *įskaitant gyvūnų augintinių parduotuves ar namų ūkius, taip pat gyvūnų surinkimo operacijoms skirtos patalpos ar statiniai, kuriuose šunys ar katės surenkami iš daugiau nei vienos veiklos vykdymo vietos;*
- 18) *gyvūnų globos namai* – ■ patalpos ar statiniai, *įskaitant* namų ūkius, kuriuose nepageidaujami, apleisti, pamesti, konfiskuoti ar buvusieji benamiai šunys ar katės laikomi siekiant juos *pateikti rinkai;*
- 19) *gyvūnų globėjų būstas* – namų ūkis, kuriame šunys ar katės laikomi veiklos vykdytojo, atsakingo už nepageidaujamus, apleistus, pamestus, konfiskuotus ar buvusių benamius šunis ar kates, vardu;
- 20) veiklos vykdytojas – fizinis arba juridinis asmuo, *pateikiantis šunis ar kates rinkai ir atsakingas už veisimo vietą, pardavimo vietą ar gyvūnų globos namus ir atsakingas už juose laikomus šunis ar kates, arba įkurdinantis šunis ir kates gyvūnų globėjų būste ir atsakingas už jame laikomus šunis ar kates;*

- 21) kompetentingos institucijos – Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/625¹⁷ 3 straipsnio 3 punkte apibrėžtos kompetentingos institucijos;
- 22) veisimo strategija – sistemingų veiksmų rinkinys, kuris, be kita ko, apima šunų *ar* kačių ir jų genetinės medžiagos produktų registravimą, atranką, veisimą ir keitimąsi jais ir kuris yra parengtas ir taikomas siekiant išsaugoti arba pagerinti norimas fenotipines *arba* genotipines tikslinės veisiamų gyvūnų populiacijos savybes;
- 23) *eutanazija – mirties sukėlimas, naudojant tokį metodą, kai šuo ar katė greitai ir negrįžtamai praranda sąmonę patirdami kuo mažesnę skausmą ir baimę;*
- 24) suluošinimas – intervencija, įskaitant chirurginę intervenciją, kuri atliekama ne dėl terapinių ar diagnostinių priežasčių, *išskyrus sterilizaciją (kastraciją) ar mikrošemos įterpimą*, dėl kurios pažeidžiama arba prarandama jautri kūno dalis arba pakinta *šuns ar katės* kaulų struktūra;

¹⁷ 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuri vykdoma siekiant užtikrinti maisto ir pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 999/2001, (EB) Nr. 396/2005, (EB) Nr. 1069/2009, (EB) Nr. 1107/2009, (ES) Nr. 1151/2012, (ES) Nr. 652/2014, (ES) 2016/429 ir (ES) 2016/2031, Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1/2005 ir (EB) Nr. 1099/2009 bei Tarybos direktyvos 98/58/EB, 1999/74/EB, 2007/43/EB, 2008/119/EB ir 2008/120/EB, ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 854/2004 ir (EB) Nr. 882/2004, Tarybos direktyvos 89/608/EEB, 89/662/EEB, 90/425/EEB, 91/496/EEB, 96/23/EB, 96/93/EB ir 97/78/EB bei Tarybos sprendimas 92/438/EEB (Oficialios kontrolės reglamentas) (OL L 95, 2017 4 7, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/625/oj>).

- 25) *sterilizacija (kastracija) – procesas, kai šunims ar katėms chirurginiu būdu negrįžtamai užkertamas kelias daugintis;*
- 26) kančia – nemaloni, nepageidaujama fizinė ar psichinė būklė, susidariusi dėl to, kad *šuo ar katė* veikiami kenksmingais dirgikliais arba *ištisai* nėra svarbių teigiamų dirgiklių;
- 27) būstas – pastatai arba apribota lauko erdvė veiklos vykdymo vietose, kuriose laikomi šunys *ar katės laikinai arba visam laikui;*
- 28) šunidė – fizinė struktūra, kurioje yra vienas ar daugiau ■ aptvarų šunims laikyti;
- 29) katidė – fizinė struktūra, kurioje yra vienas ar daugiau ■ aptvarų katėms laikyti;
- 30) gyvūnų prižiūrėtojas – veiklos vykdymo vietoje veisiamus ar laikomus šunis *ar kates* prižiūrintis asmuo, *įskaitant savanorius, praktikantus ir ne visą darbo laiką dirbančius darbuotojus, už kurį yra atsakingas veiklos vykdytojas;*

- 31) aplinkos gerinimo priemonės – medžiagos ar struktūros **šuns ar katės** aplinkoje, turinčios profesinę ar maistinę savybę ir galinčios sukelti ir patenkinti šuns ar katės smalsumą ar apetitą skatinančią elgseną arba fizinę motyvaciją;
- 32) pririšimas – **šuns ar katės** pririšimas prie stabilios atramos **arba objekto** siekiant juos išlaikyti pageidaujamoje vietoje **arba apriboti jo judėjimą**;
- 33) konteineris – bet koks rėmas, dėžė, **narvas**, talpykla ar **kilnojama** konstrukcija, naudojama šunims **ar** katėms izoliuoti;
-
- 34) atsakinga nuosavybė – dabartinio arba būsimo šuns ar katės savininko įsipareigojimas atlikti įvairias pareigas, kuriomis siekiama patenkinti šuns ar katės **sveikatos**, elgesio, aplinkos ir fizinius poreikius, ir **kuo labiau sumažinti** riziką, kurią šuo arba katė gali kelti bendruomenei, kitiems gyvūnams ar aplinkai;

- 35) *gyvūno augintinio savininkas – fizinis ar juridinis asmuo, kuriam priklauso šuo ar katė kaip gyvūnas augintinis;*
- 36) *gyvūnas augintinis – šuo arba katė, laikomi žmonių asmeniniam malonumui ar draugijai;*
- 37) *Skubių pranešimų sistema (iRASFF) – elektroninė sistema, kuria įgyvendinama Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002¹⁸ 50 straipsnyje aprašyta skubaus įspėjimo apie pavojų sistema ir atitinkamai Reglamento (ES) 2017/625 102–108 straipsniuose aprašytos valstybių narių tarpusavio administracinės pagalbos ir bendradarbiavimo procedūros;*
- 38) *APB tinklas – tinklas, sudarytas iš Komisijos ir ryšių palaikymo įstaigų, valstybių narių paskirtų pagal Reglamento (ES) 2017/625 103 straipsnio 1 dalį, sukurtas tam, kad kompetentingoms institucijoms būtų lengviau palaikyti ryšį;*
- 39) *perkėlimas nekomerciniais tikslais – Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/429¹⁹ 4 straipsnio 14 punkte apibrėžtas perkėlimas nekomerciniais tikslais, kai atitinkamas gyvūnas augintinis yra šuo arba katė.*

¹⁸ 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 178/2002, nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantis Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL L 31, 2002 2 1, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj>).

¹⁹ 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/429 dėl užkrečiamųjų gyvūnų ligų, kuriuo iš dalies keičiami ir panaikinami tam tikri gyvūnų sveikatos srities aktai (Gyvūnų sveikatos teisės aktas) (OL L 84, 2016 3 31, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/429/oj>).

II SKYRIUS
VEIKLOS VYKDYMO VIETŲ VEIKLOS VYKDYTOJŲ PAREIGOS

5 straipsnis

Šiame skyriuje nustatytų pareigų išimtys

1. *Veisimo vietai, kurioje per kalendorinius metus veisiamos ne daugiau kaip dvi vados, skirtos pateikti rinkai, taikomos tik 6 straipsnyje, 7 straipsnio 1, 3, 4 ir 5 dalyse, 8, 9 ir 11 straipsniuose, 14 straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse, 15 straipsnio 3, 4 ir 8 dalyse, 16 straipsnio 1 dalies b, c ir d punktuose, 17 straipsnio 2, 3, 5 ir 7 dalyse, 18 straipsnyje, 19 straipsnio 1 dalyje ir I priedo 3 ir 4.3 punktuose nustatytos pareigos.*
2. *Gyvūnų globos namams, kuriuose bet kuriuo metu iš viso laikoma 15 šunų ar kačių, arba gyvūnų globėjų būstams taikomos tik 6 straipsnyje, 7 straipsnio 1, 2, 3, 4 ir 5 dalyse, 9 straipsnyje, 11 straipsnyje, 14 straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse, 15 straipsnio 3, 4 ir 8 dalyse, 16 straipsnio 1 dalies a, b, c ir d punktuose, 17 straipsnio 2, 3, 5 ir 7 dalyse, 18 straipsnyje ir I priedo 4.3 punkte nustatytos pareigos.*

6 straipsnis

Bendrieji gerovės principai

Veiklos vykdytojai ■ šunims **ar** katėms, kurie veisiami ar laikomi jų veiklos vykdymo vietoje, taiko šiuos **bendrus** gerovės principus:

- a) šunys ir katės aprūpinami vandeniu ir pašarais, kurių kokybė ir kiekis užtikrina jų **tinkamą** mitybą ir hidrataciją;
- b) šunys ir katės laikomi **tinkamoje ir reguliariai valomoje** fizinėje aplinkoje, kuri yra **saugi ir** patogi, visų pirma erdvės, **oro kokybės**, temperatūros, **šviesos ir apsaugos nuo nepalankių klimato sąlygų** požiūriu **ir kuri yra pakankamo dydžio, kad būtų užkirstas kelias perpildymui ir jiems suteikiama judėjimo laisvė**;
- c) šunys ir katės laikomi saugiai, švariai ir rūpinamasi jų sveikata apsaugant juos nuo ligų, ■ sužalojimų ir skausmo, visų pirma sukeliama dėl valdymo, elgesio su jais **ir veisimo veiklos**;

- d) šunys ir katės laikomi aplinkoje, kurioje jiems sudaromos sąlygos išreikšti **konkrečiai rūšiai būdingą** ir nežalingą socialinę elgseną, taip pat **užmegzti** teigiamus santykius su žmonėmis;
- e) šunys ir katės laikomi taip, kad būtų optimizuota jų psichinė būklė, užkertant kelią **neigiamiems dirgikliams** arba **juos** sumažinant **trukmės** ir intensyvumo atžvilgiu, taip pat kuo labiau padidinant **teigiamų dirgiklių, užkertant kelią neįprastam pasikartojančiam ar kitokiam elgesiui, rodančiam neigiamą poveikį gyvūnų gerovei, ir atsižvelgiant į individualius gyvūno poreikius** įvairiose a–d punktuose nurodytose srityse galimybes **trukmės** ir intensyvumo atžvilgiu.

7 straipsnis

Su gerove susijusios pareigos

1. Veiklos vykdytojai ■ atsako už jų **veiklos vykdymo vietose laikomų** šunų ir kačių, **už kuriuos jie yra atsakingi ir kuriuos jie kontroliuoja**, gerovę ir už bet kokios rizikos jų gerovei mažinimą.

2. *Gyvūnų globėjų būstų atveju atsakomybė tenka veiklos vykdytojui, kurio vardu laikomi šunys ar katės. Tokie veiklos vykdytojai gyvūnų globėjų būstui bet kuriuo metu teikia ne daugiau kaip penkis šunis ar kates, vieną vadą su motina ar be jos ir gyvūnų globėjų šeimai teikia tinkamą informaciją apie su gyvūnų gerove susijusias pareigas, taip pat apie individualius šunų ar kačių poreikius, ir užtikrina, kad globėjų būste būtų laikomasi atitinkamų šiame reglamente nustatytų pareigų.*

Valstybė narė, kurioje yra gyvūnų globėjų būstas, gali leisti gyvūnų globėjų būste įkurdinti daugiau šunų, kačių ar vadų, su sąlyga, kad gyvūnų globėjų būsto patalpose yra pakankamai erdvės, įskaitant lauko erdvę, ir kad gyvūnų prižiūrėtojų skaičius globėjų būste yra pakankamas šunų ar kačių gerovei užtikrinti.

3. *Veiklos vykdytojai jokiam šuniui ar katei neleidžia patirti žiauraus elgesio, prievartos ar netinkamo elgesio, įskaitant jų vertimą dalyvauti veikloje, kurios metu veiklos vykdytojo veisiami ar laikomi šunys ar katės galėtų patirti žiaurų elgesį ar prievartą arba netinkamą elgesį.*
4. *Veiklos vykdytojai neapleidžia savo veisiamų ar laikomų šunų ar kačių.*
5. *Prieš tai, kai veiklos vykdytojai nutraukia veiklą veiklos vykdymo vietoje, jie užtikrina, kad joje laikomi šunys ar katės būtų atiduodami privatiems laikytojams, ir arba patys taptų šuns ar katės savininkais arba perduotų atsakomybę už šunis ir kates ir jų nuosavybę kitiems veiklos vykdytojams ar įgijėjams.*
6. Veiklos vykdytojai ■ užtikrina, kad šunis ir kates prižiūrėtų tinkamas skaičius gyvūnų prižiūrėtojų, *kad būtų patenkinti jų veiklos vykdymo vietose laikomų šunų ar kačių gerovės poreikiai, ir kad tie prižiūrėtojai turėtų pagal 12 straipsnį reikalaujamą kompetenciją.*

7. *Veiklos vykdytojai užtikrina šunų ar kačių, už kuriuos jie yra atsakingi, gerovę, stebėdami su gyvūnais susijusius elgsenos ir fizinės išvaizdos rodiklius ir imdamiesi tinkamų veiksmų, grindžiamų tos stebėsenos rezultatais.*
8. *Komisijai pagal 28 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nustatant su gyvūnais susijusius elgsenos ir fizinės išvaizdos rodiklius, kuriuos veiklos vykdytojai turi naudoti stebėsenai pagal šio straipsnio 7 dalį, ir metodus, pagal kuriuos veiklos vykdytojai turi juos vertinti.*

8 straipsnis

Su veisimo strategija susijusios pareigos

1. *Veisimo vietų veiklos vykdytojai užtikrina, kad jų veisimo strategijomis būtų kuo labiau sumažinta šunų ar kačių, kurių genotipai siejami su neigiamu poveikiu tų gyvūnų sveikatai ir gerovei, veisimo rizika.*

2. *Veisimo vietų veiklos vykdytojai negali reprodukcijai naudoti šunų ar kačių, turinčių kraštutinių konformacinių ypatumų, dėl kurių kyla didelė neigiamo poveikio tokių šunų ar kačių arba jų palikuonių gerovei rizika. Prieš pasirinkdamas šunį ar katę, kurie gali turėti kraštutinių konformacinių ypatumų, veisimui, veiklos vykdytojas konsultuojasi su veterinarijos gydytoju arba nepriklausomu kvalifikuotu asmeniu, veikiančiu veterinarijos gydytojo atsakomybe. Tas veterinarijos gydytojas ar nepriklausomas kvalifikuotas asmuo įvertina, ar šuo arba katė turi kraštutinių konformacinių ypatumų*
3. *Komisijai pagal 28 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas:*

- a) *apibrėžiant šio straipsnio 1 dalyje nurodytų genotipų, kurie neturi būti dauginami, savybes, jų vertinimo metodus ir duomenų saugojimo reikalavimus;*
- b) *apibrėžiant šio straipsnio 2 dalyje nurodytus kraštutinius konformacinius ypatumus, kurie neturi būti dauginami, jų vertinimo metodus ir duomenų saugojimo reikalavimus.*

Priimdama tuo deleguotuosius aktus Komisija atsižvelgia į Europos maisto saugos tarnybos (toliau – EFSA) mokslinę nuomonę, taip pat į bet kokių tų deleguotųjų aktų socialinį ir ekonominį poveikį.

Deleguotieji aktai dėl kraštutinių konformacinių ypatumų priimami ne vėliau kaip 2030 m. birželio 30 d. Deleguotieji aktai dėl genotipų priimami ne vėliau kaip 2036 m. birželio 30 d.

4. Valdant šunų ir kačių reprodukciją, draudžiama:

- a) *veisti kergiant tėvus ir palikuonis, tos pačios ar ankstesnės vados gyvūnus, gyvūno senelius ir anūkus, išskyrus atvejus, kai kompetentinga institucija, remdamasi konkrečiu poreikiu išsaugoti riboto genetinio fondo vietines veisles, suteikia leidimą;*

b) *veisti siekiant sukurti hibridines veisles.*

9 straipsnis

Pranešimas apie veiklos vykdymo vietas ir jų registravimas

1. Veiklos vykdytojai ■ kompetentingoms institucijoms praneša apie savo veiklą ir pateikia *bent* šią informaciją *apie kiekvieną savo veiklos vykdymo vietą*:
- a) veiklos vykdytojo ■ vardas, pavardė ir *kontaktiniai duomenys*;
 - b) veiklos vykdymo vietos buvimo vieta;
 - c) veiklos vykdymo vietos rūšis: veisimo vieta, *pardavimo vieta*, gyvūnų globos namai ar *gyvūnų globėjų būstas*;
 - d) veiklos vykdymo vietoje laikomų gyvūnų rūšis ir *šunų ar kačių* veislė, jei *tai veisimo vieta*;
 - e) *veiklos vykdymo vietos pajėgumas, išreikštas maksimaliu šunų ir kačių*, kurie gali būti laikomi veiklos vykdymo vietoje, *skaičiumi*;
 - f) *veisimo vietos atveju – numatomas vady, kurios bus pateiktos rinkai per metus, skaičius.*

2. *Veiklos vykdytojai kompetentingai institucijai praneša apie:*
 - a) *visus 1 dalyje nurodytos informacijos pasikeitimus;*
 - b) *kai taikytina, numatomą savo veiklos nutraukimo datą, likus ne mažiau kaip penkioms darbo dienoms iki tos datos.*
3. *Valstybės narės naudoja informaciją, pateiktą pagal Reglamento (ES) 2016/429 84 straipsnį. Veiklos vykdytojai neprivalo dar kartą pateikti informacijos, jau pateiktos pagal tą straipsnį.*
4. *Kompetentinga institucija tvarko veiklos vykdymo vietų registrą. Tuo tikslu kompetentinga institucija gali naudotis pagal Reglamento (ES) 2016/429 101 straipsnio 1 dalies a punktą įsteigtu registru.*

10 straipsnis

Pareiga gauti leidimą tam tikroms veisimo vietoms

- 1. Veisimo vietų, kuriose per kalendorinius metus atvedamos arba planuojamos atvesti daugiau kaip penkios vados arba kuriose bet kuriuo metu bendrai laikomos daugiau kaip penkios kalės vedeklės ar katės vedeklės, veiklos vykdytojai šunis ar kates rinkai pateikia tik kompetentingai institucijai patvirtinus jų veisimo vietas.***
- 2. Kompetentinga institucija atlieka patikrinimus vietoje, kad patikrintų, ar veisimo vieta atitinka šio reglamento reikalavimus. Valstybės narės gali leisti tokius patikrinimus atlikti nuotoliniu būdu, jei naudojamos nuotolinio ryšio priemonės suteikia pakankamai įrodymų, kad kompetentinga institucija galėtų atlikti patikimus patikrinimus. Kompetentinga institucija patvirtinimo pažymėjimą išduoda tik šio reglamento reikalavimus atitinkančioms veisimo vietoms.***

3. **Kompetentinga institucija tvarko viešai prieinamą sąrašą, kuriame pateikiama ši informacija apie kiekvieną veisimo vietą:**
- a) **veisimo vietos pavadinimas, kontaktiniai duomenys ir, jei yra, interneto svetainės URL;**
 - b) **veisimo vietos adresas;**
 - c) **veisimo veiklos vykdytojo vardas ir pavardė (pavadinimas);**
 - d) **rūšis ir, jei taikoma, veislės, susijusios su patvirtinta veisimo vietos veikla;**
 - e) **kompetentingos institucijos veisimo vietai priskirtas unikalus patvirtinimo numeris ir veiklos patvirtinimo bei nutraukimo data.**

11 straipsnis

Pareiga informuoti apie atsakingą nuosavybę

1. **Veiklos vykdytojai šuns ar katės įgijėjui pateikia rašytinę informaciją, kuri yra būtina, kad įgijėjas užtikrintų gyvūno gerovę, įskaitant informaciją apie atsakingą nuosavybę ir apie konkrečius gyvūno poreikius, susijusius su šėrimu, priežiūra, sveikata ir būstu, taip pat informaciją apie gyvūno elgsenos poreikius ir sveikatos istoriją.**

2. *1 dalyje nurodyta rašytinė informacija apie šuns ar katės sveikatos istoriją apima bent:*

- a) *gyvūno skiepavimo statusą;*
- b) *visas veiklos vykdytoji žinomas sveikatos būkles ar polinkį į ligas, įskaitant alergijas, ir visus veiklos vykdytojo turimus šuns ar katės diagnostikos tyrimų rezultatus.*

Jei informacija apie šuns ar katės sveikatos istoriją pateikta dokumente, kurio reikalaujama pagal Reglamentą (ES) 2016/429, veiklos vykdytojas tą dokumentą perduoda įgijėjui.

12 straipsnis

Gyvūnų prižiūrėtojų kompetencija gyvūnų gerovės srityje

1. Gyvūnų prižiūrėtojai, *išskyrus savanorius gyvūnų globos namuose ir praktiką atliekančius asmenis, kurie veikia kompetentingo gyvūnų prižiūrėtojo atsakomybe*, turi turėti šią kompetenciją, susijusią su jų prižiūrimais šunimis ir katėmis:

- a) **gyvūnų** biologinės elgsenos ir fiziologinių bei etologinių poreikių supratimą;
 - b) gebėjimą atpažinti **gyvūnų** išraišką, įskaitant bet kokius kančios požymius, ir nustatyti tinkamas kančios mažinimo priemones, kurių reikia imtis tokiais atvejais, **ir tų priemonių imtis**;
 - c) gebėjimą taikyti gerą gyvūnų valdymo praktiką, **įskaitant operantinį sąlygojimą ir teigiamą skatinimą**, naudoti ir prižiūrėti jų prižiūrimiems **šunims ar katėms** naudojamą įrangą ir kuo labiau sumažinti bet kokią riziką **tų šunų ar kačių** gerovei, **užkertant kelią jų kančioms**;
 - d) žinias apie **prižiūrėtojų** pareigas pagal šį reglamentą.
2. 1 dalyje nurodyta kompetencija gali būti įgyjama per švietimą, mokymą arba profesinę patirtį. **Nustatant, ar gyvūnų prižiūrėtojas turi tą kompetenciją, atsižvelgiama tik į dokumentais pagrįstą švietimą, mokymą arba profesinę patirtį.**

3. *Veiklos vykdytojai užtikrina, kad veiklos vykdymo vietoje bent vienas gyvūnų prižiūrėtojas, išskyrus savanorius ar praktiką atliekančius asmenis, būtų baigęs 22 straipsnyje nurodytus mokymo kursus. Veiklos vykdytojai užtikrina, kad gyvūnų prižiūrėtojas perduotų savo žinias kitiems veiklos vykdymo vietos gyvūnų prižiūrėtojams.*
4. Komisija *priima* įgyvendinimo aktus, *kuriais nustatomi minimalieji reikalavimai, susiję su šio straipsnio 2 dalyje nurodytu formaliuoju švietimu, mokymu ar profesine patirtimi, kurie yra būtini siekiant nustatyti, ar gyvūnų prižiūrėtojas turi 1 dalyje nurodytą kompetenciją, ir susiję su 3 dalyje nurodytais mokymo kursais.*

Įgyvendinimo aktas dėl 3 dalyje nurodytų mokymo kursų priimamas ne vėliau kaip ... [treji metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos].

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 29 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

Patariamieji vizitai gerovės klausimais

1. Veiklos vykdytojai **█** :
 - a) užtikrina, kad veiklos vykdymo vietose, už kurias jie atsakingi, **█** apsilankytų veterinarijos gydytojas, kad ***nustatytų ir įvertintų bet kokius rizikos šunų ar kačių gerovei veiksnius ir veiklos vykdytojui patartų dėl priemonių, skirtų tai rizikai pašalinti, iš pradžių ne vėliau kaip ... [treji metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos] arba praėjus vieniems metams nuo pranešimo apie naują veiklos vykdymo vietą, o vėliau prareikus, remiantis kompetentingų institucijų rizikos analize, arba kasmet, jei valstybių narių nacionalinėje teisėje taip numatyta;***
 - b) ***saugo įrašus apie a punkte nurodyto veterinarijos gydytojo vizito rezultatus ir tolesnius veiksmus bent ketverius metus nuo vizito dienos ir paprašius kompetentingoms institucijoms leidžia su jais susipažinti, taip pat pateikia tuos įrašus veterinarijos gydytojams, kurie vėliau lankosi patariamųjų vizitų tikslais.***

2. *Ne vėliau kaip ... [24 mėnesiai nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos]* Komisija pagal 28 straipsnį **priima** deleguotuosius aktus, kuriais šis straipsnis papildomas nustatant minimaliuosius kriterijus, **kuriuos turi vertinti veterinarijos gydytojas patariamojo** vizito gerovės klausimais metu.

14 straipsnis

Šėrimas ir girdymas

1. Veiklos vykdytojai **užtikrina**, kad šunys ir katės būtų šeriami laikantis I priedo 1 punkte nustatytų reikalavimų **.**
2. Veiklos vykdytojai **taip pat** užtikrina, kad šunys ar katės būtų tinkamai šeriami ir girdomi, aprūpindami juos:
 - a) **švariu ir gėlu** vandenių *ad libitum*;
 - b) pakankamo kiekio ir kokybės pašaru, kuris atitinka šunų ir kačių fiziologinius, mitybos ir medžiagų apykaitos poreikius **ir** kuris yra šunų **ar** kačių amžiui, veislei, kategorijai, aktyvumo lygiui, **sveikatos ir reprodukinei** būklei pritaikytos mitybos dalis, **siekiant bendro tikslo – užtikrinti ir palaikyti gerą jų sveikatą**;

- c) pašaru, kuriame nėra medžiagų, galinčių sukelti kančias;
 - d) pašaru taip, kad būtų išvengta staigių pokyčių ir užtikrintas geras virškinamojo trakto sistemos veikimas, visų pirma nujunkymo etapu.
3. Veiklos vykdytojai ■ užtikrina, kad šėrimo ir girdymo įrenginiai būtų **švarūs ir** pastatyti bei įrengti taip, kad:
- a) būtų užtikrinta prieiga visiems šunims ar katėms **prie tinkamo pašaro ir vandens kiekio ir kuo labiau sumažinta** jų tarpusavio konkurencija;
 - b) pašarų ir vandens išsilietų kuo mažiau ir jie nebūtų užteršiami **kenksmingais fiziniais, cheminiais ar biologiniais teršalais**;
 - c) šunys **ar** katės negalėtų susižeisti, nuskęsti ar patirti kitokią žalą;
 - d) jie būtų lengvai valomi ir dezinfekuojami siekiant išvengti ligų **plitimo**.

4. *Veterinarijos gydytojui pateikus raštišką rekomendaciją, veiklos vykdytojai gali koreguoti individualaus šuns ar katės šėrimo ir girdymo dažnumą. Veiklos vykdytojai saugo tas raštiškas rekomendacijas visą laikotarpį, kuriuo taikoma tokia šėrimo ir girdymo tvarka.*

15 straipsnis

Būstas

1. *Veisimo vietų ir pardavimo vietų* veiklos vykdytojai užtikrina, kad šunims ir katėms būtų suteiktas būstas pagal I priedo 2 punktą. *Gyvūnų globos namų veiklos vykdytojai užtikrina, kad šunims ir katėms būtų suteiktas būstas pagal I priedo 2.2 punktą.*
2. Veiklos vykdytojai ■ užtikrina, kad:
 - a) veiklos vykdymo vietose, kuriose laikomi *šunys ar katės*, ir jose naudojama įranga būtų tinkami tose veiklos vykdymo vietose laikomų šunų *ar* kačių tipams ir skaičiui, taip pat būtų sudarytos sąlygos reikiamai prieigai ir nuodugniam visų šunų *ar* kačių patikrinimui;

- b) visos veiklos vykdymo vietos pastato sudedamosios dalys, įskaitant grindų dangą ir stogą bei erdvės suskirstymą, taip pat šunims *ar* katėms naudojama įranga būtų tinkamai sukonstruotos ir prižiūrimos, ■ siekiant užtikrinti, kad jos nekeltų jokios rizikos *šunų ar kačių* gerovei;
- c) *visos veiklos vykdymo vietos pastato sudedamosios dalys, įskaitant grindų dangą ir erdvės suskirstymą, taip pat šunims ar katėms naudojama įranga būtų švarios, siekiant užtikrinti, kad jos nekeltų jokios rizikos šunų ar kačių gerovei;*
- d) ■ veisimo vietose *ir pardavimo* vietose, kuriose šunys ar katės laikomi patalpose, dulkių lygis, temperatūra, santykinis oro drėgnis ir dujų koncentracija *nekenktų* šunims *ar* katėms ir kad vėdinimas būtų pakankamas, kad būtų išvengta perkaitimo ■ ;

- e) šunys **ar** katės turėtų pakankamai erdvės laisvai judėti ir pagal savo poreikius išreikšti rūšiai būdingą elgseną ■ ir būtų suteikta galimybė pasišalinti ir **pailsėti**;
- f) **šunys ar katės turėtų švarias, patogias ir sausas poilsio vietas, kurios būtų pakankamai erdvios ir jų būtų užtektinai siekiant užtikrinti, jog jie visi vienu metu galėtų atsigulti ir ilsėtis natūralioje padėtyje;**
- g) lauke laikomi šunys ar katės **būtų aprūpinti tinkamomis konstrukcijomis ir priemonėmis, kad jie būtų apsaugoti nuo nepalankių oro sąlygų, be kita ko, siekiant užkirsti kelią šiluminiam stresui, nudegimui nuo saulės ir nušalimui.**

3. **Veiklos vykdytojai šunų ar kačių nelaiko konteineriuose.**

Tačiau, konteineriai gali būti naudojami tik atskiriems šunims ar katėms vežti, trumpam izoliuoti, **jų dalyvavimo pasirodymuose, parodose bei konkursuose metu, taip pat šuniukams ar kačiukams, kurių temperatūros reguliavimo pajėgumas mažesnis, ir šuniukams ar kačiukams, esantiems kartu su motinomis, su sąlyga, kad būtų kuo labiau sumažintas atitinkamų šunų ar kačių stresas ir nesukeliamos kančios ir kad jie galėtų stovėti, apsisukti ir gulėti natūralioje padėtyje.**

4. ***Veiklos vykdytojai nelaiko vyresnių nei aštuonių savaičių šunų*** vien tik patalpose. ***Tokie šunys*** turi turėti galimybę kasdien patekti į lauko zoną ***ar būti vedžijami***, kad galėtų mankštintis, tyrinėti ir socializuotis. ***Minimali bendra tokio kasdienio patekimo į lauką ar vedžijimo trukmė iš viso yra viena valanda. Veiklos vykdytojai gali nukrypti nuo šių reikalavimų tik remdamiesi raštiška veterinarijos gydytojo rekomendacija.***
5. Jei katės laikomos katidėse, veiklos vykdytojai suprojektuoja ir pastato atskirus aptvarus, kad katės galėtų laisvai judėti ir išreikšti savo natūralią elgseną.
6. ***Veisimo vietų ir pardavimo vietų*** veiklos vykdytojai užtikrina, kad uždaroje patalpose, kuriose laikomi šunys ar katės, būtų išlaikyta tinkama neutralios temperatūros zona, ***pritaikyta jų kailio tipui, amžiui, dydžiui, veislei ir sveikatos būklei.***

7. *Veisimo vietų ir pardavimo vietų veiklos vykdytojai prirėikus naudoja šildymo ar vėsinimo sistemas, kad savo patalpų uždaruose aptvaruose išlaikytų gerą oro kokybę ir tinkamą temperatūrą ir pašalintų pernelyg didelę drėgmę.*

8. Veiklos vykdytojai užtikrina, kad šunys *ar* katės *gautų šviesos ir galėtų pakankamą ir nepertraukiamą laikotarpį likti tamsoje, kad išlaikytų normalų cirkadinį ritmą.*

Pirmoje pastraipoje „šviesa“ – natūrali šviesa, kuri prirėikus dėl valstybės narės klimato sąlygų ir geografinės padėties papildoma dirbtiniu apšvietimu.

9. *2 dalies a, b, c, f ir g punktai ir 6, 7 ir 8 dalys netaikomi nei bandos sarginiams šunims, nei šunims ganytojams tais laikotarpiais, kai tokie šunys naudojami gyvūnams saugoti ar ganyti sezoninio gyvūnų pervarymo pėsčiomis metu. 2 dalies f punktas netaikomas bandos sarginiams šunims tais laikotarpiais, kai tokie šunys naudojami dresavimo tikslais.*

16 straipsnis

Sveikata

1. Veiklos vykdytojai **█** užtikrina, kad:

- a) šunis **ar** kates, už kuriuos jie atsakingi, bent kartą per dieną patikrintų gyvūnų prižiūrėtojai, ***o pažeidžiami šunys ir katės, pvz., naujai atsivesti, sergantys ar sužeisti šunys ir katės, taip pat tuoj vesiančios ar ką tik atsivedusios kalės vedeklės ir katės vedeklės būtų tikrinami dažniau;***
- b) šunys ar katės, turintys **█** neigiamai paveiktos gerovės požymių, prireikus nepagrįstai nedelsiant būtų perkeliama į atskirą erdvę ***ir prireikus gautų tinkamą gydymą;***
- c) ***jei šuns ar katės, kurių gerovė yra neigiamai paveikta, pasveikimas neįmanomas ir šuo ar katė patiria didelį skausmą ar kančią, nepagrįstai nedelsiant būtų konsultuojamasi su veterinarijos gydytoju siekiant nuspręsti, ar šuniui ar katei turi būti atlikta eutanazija, kad jie nebepatirtų kančios, ir jei taip, atlikti eutanaziją taikant anesteziją ir analgeziją;***

- d) būtų taikomos priemonės ■ siekiant užkirsti kelią išorės ir vidaus parazitams ir **taikoma vakcinacija** siekiant užkirsti kelią įprastoms ligoms, su kuriomis gali susidurti šunys ar katės ■ ;
- e) naudojamos aplinkos gerinimo priemonės nekeltų **didelės** sužeidimo, biologinio ar cheminio užterštumo ar kitos rizikos **šunų ar kačių** sveikatai.

■ ***Pirmos pastraipos a punktas netaikomas bandos sarginiams šunims, laikomiems veisimo vietose, tais laikotarpiais, kai tokie šunys naudojami saugojimo ar dresavimo tikslais.***

Valstybės narės gali leisti netaikyti pirmos pastraipos c punkto skubos atvejais, kai nepagrįstai nedelsiant negalima susisiekti su veterinarijos gydytoju, su sąlyga, kad yra nustatytos nacionalinės taisyklės, kuriomis užtikrinama, kad:

- i) ***bet kokius neatidėliotinus veiksmus, kuriais šuns ar katės gyvybė nutraukiama sukeltam kuo mažiau skausmo ir kančios, taikant metodą, kuris sukelia staigią mirtį, atliktų kvalifikuotas kompetentingas asmuo;***
- ii) ***oficialiosios kontrolės pagal Reglamentą (ES) 2017/625 tikslais veiklos vykdytojas registruoja išimties taikymo atvejus.***

■

2. *Veisimo vietų* veiklos vykdytojai užtikrina, kad:

- a) *būtų imtasi priemonių šunų ar kačių sveikatai apsaugoti pagal I priedo 3 punktą;*
- b) kalės vedeklės *ar* katės vedeklės būtų veisiamos tik jei jos yra minimalaus amžiaus ir *pasiekusios skeletinę brandą* pagal I priedo 3 punktą ■ ir *joms nebuvo diagnozuota jokia liga, jos neturi klinikinių susirgimo požymių* ar fizinių sutrikimų, kurie galėtų neigiamai paveikti jų nėštumą ir gerovę;
- c) kalių vedeklių *ar* kačių vedeklių nėštumai, po kurių atsivedama vada, vyktų kuo rečiau, *kaip nustatyta I priedo 3 punkte;*
- d) laktuojančios katės vedeklės nebūtų kergiamos ar apvaisinamos;
- e) ■ šunys ir katės, nebenaudojami reprodukcijai, taip pat dėl šio reglamento nuostatų taikymo, *būtų laikomi arba parduodami, dovanojami ar atiduodami privatiems laikytojams*, o ne žudomi ar apleidžiami. ■

17 straipsnis

Elgsenos poreikiai

1. Veiklos vykdytojai užtikrina, kad būtų imtasi priemonių siekiant patenkinti *šunų ir kačių* elgsenos poreikius pagal I priedo 4 punktą.
2. **Be to, veiklos vykdytojai nelaiko šunų ar kačių** erdvėse, kuriose ribojamas natūralus jų judėjimas, išskyrus atvejus, **kai taikoma 15 straipsnio 3 dalies antra pastraipa arba** kai atliekamos šios procedūros ar gydymas:
 - a) fizinė apžiūra ;
 - b) **individualus šunų ar kačių ženklimas ar tokios ženklavimo informacijos nuskaitymas;**
 - c) mėginių ėmimas ir skiepijimas;
 - d) **priežiūros**, higienos, sveikatos ar reprodukcijos, **išskyrus kergimą**, tikslais atliekamos procedūros;
 - e) medicininis gydymas, **įskaitant chirurginį gydymą arba paskirtą reabilitaciją.**

3. **■** Draudžiama gyvūnus laikyti pririštus ilgiau kaip vieną valandą, išskyrus medicininio gydymo laikotarpį *ar dalyvaujant šunų ar kačių pasirodymuose, parodose ar konkursuose.*
4. *Valstybės narės gali leisti taikyti 3 dalies išimtis veisimo ar pardavimo vietose laikomiems darbu karinėse, policijos ir muitinės tarnybose skirtiems šunims.*
5. Veiklos vykdytojai **■** užtikrina, kad *šunys ar katės laikomi tokiomis sąlygomis, kurios leistų jiems* išreikšti nežalingą socialinę elgseną ir konkrečiai rūšiai būdingą elgseną ir *patirti* teigiamas emocijas.
6. *Veiklos vykdytojai užtikrina, kad šunys ar katės galėtų socializuotis pagal I priedo 4 punktą.* Veisimo vietų veiklos vykdytojai *turi parengę tokio socializavimosi dokumentais grindžiamą strategiją.*

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, socializavimosi reikalavimas netaikomas bandos sarginiams šunims, laikomiems veisimo vietose, tais laikotarpiais, kai tokie šunys naudojami saugojimo ar dresavimo tikslais, arba šunims ganytojams sezoninio gyvūnų pervarymo metu.

7. *Veiklos vykdytojai užtikrina, kad aplinkos gerinimo priemonės būtų teikiamos ir prieinamos visiems šunims ar katėms, kad taip jiems būtų sukurta stimuliuojanti aplinka, sudaranti sąlygas vystyti ir išreikšti konkrečiai rūšiai būdingą elgseną ir mažinti jų frustraciją.*

18 straipsnis

Skausminga praktika

1. *Veiklos vykdytojai užtikrina, kad nebūtų atliekamas suluošinimas, įskaitant ausų trumpinimą, uodegos trumpinimą, nagų pašalinimą ar kitokią dalinę ar visišką pirštų amputaciją ir balso stygų ar klosčių rezekciją, išskyrus atvejus, kai tai **pateisinama** dėl medicininės indikacijos. Tokios medicininės indikacijos gali būti **profilaktinės**, siekiant vienintelio tikslo – išsaugoti ar pagerinti šunų **ar** kačių sveikatą **arba užkirsti kelią sužeidimui**. Tokiais atvejais procedūra atliekama tik taikant nejautrą ir ilgalaikę analgeziją ir ją atlieka **tik veterinarijos gydytojas**.*

2. *Suluošinimą pagrindžiančias medicinines indikacijas ir išsamią informaciją apie atliktą procedūrą dokumentuoja veterinarijos gydytojas. Tą dokumentą veiklos vykdytojas saugo ir jis pridedamas prie šuns ar katės, kai jie perkeliami į kitą veiklos vykdymo vietą arba perduodami kitam savininkui. Veiklos vykdytojas dokumento kopiją saugo pirmus trejus metus po to perkėlimo ar perdavimo.*
3. *Nukrypdamos nuo 1 dalies, valstybės narės gali leisti trumpinti kačių ausis jas įkerpant ar nukerpant jų galiukus, kai benamės katės ženklinamos vykdant sterilizaciją (kastraciją) pagal programą „pagauk, sterilizuok / kastruok, paleisk“.*
4. *Veiklos vykdytojais užtikrinta, kad sterilizacija (kastracija) būtų atliekama tik taikant nejautrą ir ilgalaikę analgeziją ir ją atliktų tik veterinarijos gydytojas. Tačiau valstybės narės gali leisti, kad kačių patinus sterilizuotų (kastruotų) licencijuotas veterinarijos felčeriai.*

5. *Veiklos vykdytojai užtikrina, kad su gyvūnais nebūtų elgiamasi taip, kad būtų sukeliamas skausmas ar kančia, be kita ko:*

- a) *surišant kūno dalis, išskyrus atvejus, kai to reikia dėl medicininių priežasčių ir neviršijant minimalios būtinos trukmės;*
- b) *šunis ar kates spardant, mušant, velkant, mėtant ar spaudžiant;*
- c) *taikant elektros srovę šunims ar katėms, išskyrus atvejus, kai tai atliekama dėl medicininių priežasčių;*
- d) *naudojant antsnukius, išskyrus atvejus, kai to reikia dėl medicininių priežasčių arba gyvūnų ar žmonių saugos priežasčių; tokiu atveju antsnukių naudojimo trukmė turi būti sumažinama iki minimalios būtinos trukmės, kurios metu šuo ar katė yra prižiūrimi;*
- e) *naudojant spygliuotus antkaklius;*
- f) *naudojant smaigiamuosius antkaklius be apsauginio mechanizmo;*
- g) *šunis ar kates keliant už galūnių, galvos, ausų uodegos ar kailio arba suaugusius šunis ar kates keliant už odos.*

Valstybės narės gali leisti taikyti pirmos pastraipos išimtis darbui karinėse, policijos ar muitinės tarnybose skirtiems šunims.

19 straipsnis

Grožio pasirodymai, parodos ir konkursai

- 1. Šunų ir kačių grožio pasirodymuose, parodose ir konkursuose veisimo vietų ir pardavimo vietų veiklos vykdytojai nenaudoja šunų ar kačių, turinčių kraštutinių konformacinių ypatumų, arba šunų ar kačių, kurie buvo suluošinti taip, kad pasikeitė jų fizinės savybės.*
- 2. Rengdami šunų ir kačių grožio pasirodymus, parodas ir konkursus organizatoriai į juos neįtraukia šunų ir kačių, turinčių kraštutinių konformacinių ypatumų, arba šunų ar kačių, kurie buvo suluošinti taip, kad pasikeitė jų fizinės savybės.*

III SKYRIUS

ŠUNŲ IR KAČIŲ ŽENKLINIMAS IR REGISTRAVIMAS BEI REKLAMOS INTERNETE IR PATEIKIMO RINKAI REIKALAVIMAI

20 straipsnis

Šunų ir kačių ženklimas ir registravimas

1. **Visi šunys ir katės, laikomi ir veiklos vykdymo vietose, pateikiami rinkai ar priklausantys gyvūno augintinio savininkams ar bet kuriems kitiems fiziniams ar juridiniams asmenims, individualiai ženklinami viena poodine mikroschema, kurioje yra nuskaitomas mikrolustas, atitinkančia II priede nustatytus reikalavimus.**
2. **Veiklos vykdytojai užtikrina, kad jų veiklos vykdymo vietose atsivesti šunys ir katės būtų individualiai paženklininti per tris mėnesius nuo jų atsivedimo ir bet kuriuo atveju iki jų pateikimo rinkai dienos.**

Pardavimo vietų ir gyvūnų globos namų veiklos vykdytojai ir veiklos vykdytojai, kurie šunis ir kates įkurdina gyvūnų globėjų būstuose ir yra už juos atsakingi, užtikrina, kad šunys ir katės, kurie patenka į jų veiklos vykdymo vietą arba už kuriuos jie tampa atsakingi, būtų individualiai paženklininti per 30 dienų nuo jų atvežimo ir bet kuriuo atveju iki jų pateikimo rinkai dienos.

Gyvūnų augintinių savininkai ir bet kurie kiti fiziniai ar juridiniai asmenys, kurie nėra veiklos vykdytojai ir kuriems priklauso šunys ar katės, užtikrina, kad kiekvienas šuo ar katė būtų individualiai paženklinți ne vėliau kaip tada, kai jiems sukanka trys mėnesiai, arba, jei šuo ar katė pateikiami rinkai, iki to pateikimo rinkai dienos.

Mikroschemą įterpia veterinarijos gydytojas. Valstybės narės gali leisti, kad mikroschemas įterptų asmenys, kurie nėra veterinarijos gydytojai, su sąlyga, kad jos priima nacionalines taisykles, kuriomis nustatomi būtinausi kvalifikacijos, kurią tokie asmenys turi turėti, reikalavimai.

Jei šunys ir katės buvo individualiai paženklinți poodine mikroschema, kurioje yra mikrolustas, pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę iki ... [dveji metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos], jie laikomi atitinkančiais 1 dalies ir šios dalies pirmos, antros, trečios ir ketvirtos pastraipos reikalavimus, jei mikrolustas vis dar yra skaitomas.

3. ***Per dvi darbo dienas nuo šunų ir kačių paženklinimo*** veterinarijos gydytojas ■ juos registruoja 23 straipsnyje nurodytoje nacionalinėje duomenų bazėje. ***Valstybės narės gali leisti atlikti registraciją ne tik veterinarijos gydytojams, bet ir kitiems asmenims, su sąlyga, kad valstybės narės taiko priemones tų asmenų į duomenų bazę įvestos informacijos tikslumui užtikrinti.*** ■ Veiklos vykdymo vietose laikomų šunų ir kačių registracija atliekama ■ veiklos vykdymo vietos, atsakingos už šunį ar katę, ***veiklos vykdytojo*** vardu. Šunų ir kačių, ***priklausančių bet kuriems kitiems fiziniams ar juridiniams asmenims,*** atveju registracija atliekama tų asmenų vardu. ■

Valstybės narės gali leisti taikyti šios dalies pirmos pastraipos išimtis darbui karinėse, policijos ar muitinės tarnybose skirtiems šunims.

4. *Jei fiziniai asmenys pateikia šunis ar kates rinkai arba juos kartais ir nereguliariai dovanoja nereklamuodami jų internete, šuns ar katės nuosavybę arba atsakomybę už juos perduodantis fizinis ar juridinis asmuo užtikrina, kad šuns ar katės nuosavybės ar atsakomybės už juos pasikeitimas per dvi savaites nuo to perdavimo dienos būtų užregistruotas 23 straipsnyje nurodytoje duomenų bazėje, laikantis už tą duomenų bazę atsakingos valstybės narės nustatytų sąlygų.*

5. *Nugaišus šuniui ar katei, veiklos vykdytojas, gyvūno augintinio savininkas arba fizinis ar juridinis asmuo, kuriam priklauso šuo ar katė, užtikrina, kad nugaišimas būtų užregistruotas 23 straipsnyje nurodytoje duomenų bazėje, laikantis už tą duomenų bazę atsakingos valstybės narės nustatytų sąlygų.*

6. *Jei mikroschema yra arba tampa neskaitoma, veiklos vykdytojas arba už šunį ar katę atsakingas fizinis ar juridinis asmuo užtikrina, kad būtų įterpta nauja mikroschema ir įrašas duomenų bazėje būtų atnaujintas nurodant tos naujos mikroschemos identifikacinį numerį.*
7. *Šiame straipsnyje nustatyti ženklinimo ir registravimo reikalavimai taikomi:*
- a) *veiklos vykdytojams ir fiziniams ar juridiniams asmenims, pateikiantiems šunis ir kates rinkai nuo ... [4 metai nuo šios reglamento įsigaliojimo dienos];*
 - b) *gyvūnų augintinių savininkams ir kitiems fiziniams ar juridiniams asmenims, išskyrus veiklos vykdytojus, kurie neteikia šunų rinkai – nuo ... [10 metų nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos];*
 - c) *gyvūnų augintinių savininkams ir kitiems fiziniams ar juridiniams asmenims, išskyrus veiklos vykdytojus, kurie neteikia kačių rinkai – nuo ... [15 metų nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos].*

21 straipsnis

Reklamos internete ir pateikimo rinkai reikalavimai

1. *Kai veiklos vykdytojai reklamuoja šunį ar katę internete, siekdami juos pateikti Sąjungos rinkai, jie užtikrina, kad į reklamą būtų aiškiai matomomis ir paryškintomis raidėmis įtrauktas šis įspėjimas:*

„Gyvūnas nėra žaislas. Gyvūno įsigijimas yra gyvenimą keičiantis sprendimas. Jūsų pareiga yra užtikrinti gyvūno sveikatą ir gerovę ir jo neapleisti.“

2. *Kai fiziniai ar juridiniai asmenys, kurie nėra veiklos vykdytojai, reklamuoja šunį ar katę internete, siekdami juos pateikti Sąjungos rinkai, jie užtikrina, kad į reklamą būtų įtrauktas įspėjimas apie atsakingą nuosavybę, vartojant 1 dalyje išdėstytą formuluotę arba kitą tos pačios reikšmės formuluotę.*

3. ■ Teikdamas šunį ar katę rinkai Sąjungoje, *fizinis arba juridinis asmuo, teikiantis šunį ar katę rinkai*, ■ įgijėjui pateikia:

- a) *šuns ar katės* ženklavimo ir registravimo pagal *20 straipsnį* įrodymą;
- b) šią informaciją apie šunį ar katę:
 - i) rūšį;
 - ii) lytį;
 - iii) atsivedimo datą ir šalį, ir
 - iv) kai aktualu – veislę.

Kai fizinis ar juridinis asmuo reklamuoja šunį ar katę internete, siekdamas juos pateikti Sąjungos rinkai, tas asmuo naudojasi 5 dalyje nurodyta sistema unikaliam tikrinimo prieigos raktui sukurti. Tas asmuo į reklamą įtraukia tą prieigos raktą ir interneto nuorodą į 5 dalyje nurodytą sistemą.

5 dalyje nurodyta sistema suteikia galimybę įgijėjams patikrinti internete reklamuojamų šunų ar kačių ženklavimo, registravimo ir nuosavybės autentiškumą.

4. ■ Laikantis Reglamento (ES) 2022/2065 31 straipsnio interneto platformų paslaugų teikėjai užtikrina, kad jų elektroninė sąsaja būtų suprojektuota ir organizuojama taip, kad palengvintų *šunis ar kates rinkai teikiančių veiklos vykdytojų arba kitų fizinių ar juridinių asmenų* pareigų laikymąsi pagal šio *straipsnio 1, 2 ir 3 dalis*, ir kad jie matomu būdu informuotų įgijėjus apie galimybę patikrinti *šuns ar katės* ženklimą, registravimą *ir nuosavybę* per interneto nuorodą į šio straipsnio 5 dalyje nurodytą sistemą.

Šunis ar kates rinkai teikiantis fizinis arba juridinis asmuo yra vienintelis atsakingas už informacijos, teikiamos per interneto platformos sąsają, tikslumą. Nė viena šios dalies nuostata negali būti aiškinama taip, kad interneto platformos paslaugų teikėjui nustatoma bendra stebėsenos pareiga, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2022/2065 8 straipsnyje.

5. Komisija užtikrina, kad automatinius *internete reklamuojamų* šunų *ar* kačių ženklavimo, registravimo *ir nuosavybės* autentiškumo patikrinimus, naudojantis 23 straipsnyje nurodyta duomenų baze, atliekanti *tikrinimo* sistema būtų viešai prieinama internetu, nemokama *ir sukurtų šio straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje nurodytą unikalų tikrinimo prieigos raktą*. Komisija gali patikėti šios sistemos kūrimą, priežiūrą ir eksploatavimą nepriklausomam veiklos vykdytojui. *Tas nepriklausomas veiklos vykdytojas šiai užduočiai atlikti parenkamas vykdant viešos atrankos procesą pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509²⁰ VII antraštinę dalį. Sistema užtikrina:*

- a) patikimą šuns ar katės ženklavimo, registravimo *ir nuosavybės* autentiškumo patikrinimą naudojant šio reglamento 23 straipsnyje nurodytas nacionalines duomenų bazes;
- b) atitiktį duomenų apsaugos nuostatomis pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentus (ES) 2018/1725²¹ ir (ES) 2016/679²².

²⁰ 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (OL L, 2024/2509, 2024 9 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

²¹ 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

²² 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

6. **█** Komisija priima įgyvendinimo aktus, *kuriuose nustatoma:*
- a) *informacija, kurią kaip šunų ir kačių ženklavimo ir registravimo įrodymą pagal 3 dalies a punktą turi pateikti fiziniai ir juridiniai asmenys, teikiantys šunis ar kates rinkai;*
 - b) *informacija, kurią 5 dalyje nurodytoje tikrinimo sistemoje turi pateikti šunis ar kates reklamuojantys fiziniai ir juridiniai asmenys, kad įrodytų reklamuojamo šuns ar katės ženklavimo, registravimo ir nuosavybės autentiškumą;*
 - c) *pagrindiniai 5 dalyje nurodytos sistemos ypatumai:*
 - i) *pagrindinės sistemos funkcijos;*
 - ii) *techniniai, elektroniniai ir kriptografiniai sistemos reikalavimai;*
 - iii) *procedūriniai veiksmai, kuriuos turi atlikti šunį ar katę rinkai pateikiantis fizinis ar juridinis asmuo, ir informacija, kurią turi pateikti tas fizinis ar juridinis asmuo, taip pat veiksmai, kurių turi imtis įgijėjas, ir informacija, kurią jis turi pateikti, kad internetinė tikrinimo sistema veiktų.*

a punkte nurodyti įgyvendinimo aktai priimami ne vėliau kaip ... [dveji metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos], o b ir c punktuose nurodytas įgyvendinimo aktas priimamas ne vėliau kaip ... [treji metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos].

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 29 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

IV SKYRIUS KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS

22 straipsnis

Mokymas

- I.* Taikant 12 straipsnį **■** kompetentingos *institucijos*:
- a) užtikrina, kad gyvūnų prižiūrėtojams būtų rengiami mokymo kursai;
 -
 - b) patvirtina a punkte nurodytų *mokymo* kursų turinį *laikydamosi 12 straipsnio 4 dalyje nurodytuose įgyvendinimo aktuose nustatytų minimaliųjų reikalavimų*;

- c) *patvirtina gyvūnų prižiūrėtojus, sėkmingai baigusius a punkte nurodytus mokymo kursus.*

Kompetentingos institucijos gali perduoti pirmos pastraipos c punkte nurodytą užduotį mokymo kursų teikėjams.

2. *Pagal Reglamento (ES) 2017/625 95 straipsnį paskirtas Europos Sąjungos gyvūnų gerovės etaloninis centras gali rengti kompetentingoms institucijoms ar kitiems mokymo kursų teikėjams skirtos mokymo medžiagos pavyzdžius ir rekomendacijas.*

23 straipsnis

Šunų ir kačių duomenų bazės

1. *Valstybės narės yra atsakingos už paženklintų šunų ir kačių registravimo pagal 20 straipsnio 1 ir 2 dalis, 26 straipsnio 3 dalį ir 26 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą duomenų bazių sukūrimą ir tvarkymą.*

2. *Tuo tikslu valstybės narės gali naudotis kitos valstybės narės tvarkomomis duomenų bazėmis, remdamosi atitinkamais tų valstybių narių tarpusavio susitarimais.*
3. **█** *Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodytos jų duomenų bazės atitiktų 4 dalies antros pastraipos b punkte nurodytu įgyvendinimo aktu nustatytus reikalavimus, kad būtų užtikrintas jų sąveikumas.*
4. *Komisija sukuria ir tvarko rodyklės duomenų bazę, sudarytą iš būtinausių laukų, nustatytų šios dalies antros pastraipos b punkte nurodytuose įgyvendinimo aktuose. Įvykdžiusi viešą atrankos procesą pagal atitinkamas Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 VII antraštinės dalies nuostatas, Komisija gali pavesti tos rodyklės duomenų bazės kūrimą, techninę priežiūrą ir eksploatavimą nepriklausomam veiklos vykdytojui.*

■ Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma *išsami tvarka*, susijusi su:

- a) *1 dalyje nurodytų duomenų bazių minimaliu* turiniu;
- b) valstybių narių *duomenų bazių ir rodyklės duomenų bazės* sąveikumu, *įskaitant būtiniausias laukus, kurie turi būti perduoti rodyklės duomenų bazei, ir perdavimo intervalus*;
- c) funkcionalumu pateikiant šuns ar katės ženklavimo ir registravimo įrodymą, kaip nurodyta **21** straipsnio 3 dalies a punkte;
- d) registru, kuriame valstybės narės deklaruos savo duomenų bases, ir tų duomenų bazių reikiamaiais parametrais, kad jas b punkte nustatyta tvarka būtų galima sujungti tarpusavyje;

■

- e) *kai aktualu, valstybių narių duomenų bazių, nurodytų šio straipsnio 1 dalyje, Sąjungos keliaujančių gyvūnų augintinių duomenų bazės, nurodytos 26 straipsnio 4 dalyje, ir oficialios kontrolės informacijos valdymo sistemos sujungimu.*

Komisija antros pastraipos a ir c punktuose nurodytus įgyvendinimo aktus priima ne vėliau kaip ... [dveji metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos]. Antros pastraipos b, d ir e punktuose nurodytus įgyvendinimo aktus ji priima ne vėliau kaip ... [treji metai nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos].

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 29 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

24 straipsnis

Duomenų apie gyvūnų gerovę rinkimas ir ataskaitų teikimas

1. Kompetentingos institucijos renka, analizuoja ir skelbia III priede nustatytus duomenis apie *gyvūnų gerovę*.

2. Kompetentingos institucijos kas trejus metus ne vėliau kaip tų metų rugpjūčio 31 d. parengia ir perduoda Komisijai *elektroninės* formos ataskaitą dėl **III priede nustatytų** duomenų *apie gyvūnų gerovę* **■**. *Pirmoji tokia ataskaita parengiama ir perduodama Komisijai ne vėliau kaip ...* [6 metai nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos]. *Kiekvienoje ataskaitoje* apibendrinami *per* praėjusius *trejus metus* surinkti duomenys.
3. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma suderinta **III priede nustatytų** duomenų *apie gyvūnų gerovę* rinkimo metodika ir **šio straipsnio** 2 dalyje nurodytos ataskaitos šablonas. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 29 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

■

25 straipsnis *Duomenų apsauga*

1. *Valstybių narių kompetentingos institucijos yra duomenų valdytojos, kaip apibrėžta Reglamente (ES) 2016/679, kiek tai susiję su asmens duomenų, surinktų pagal šio reglamento 9 ir 10 straipsnius, taip pat pagal šio reglamento 23 straipsnio 1 dalį, kai jie naudojami oficialiosios kontrolės tikslais, tvarkymu.*

Komisija yra duomenų valdytoja, kaip apibrėžta Reglamente (ES) 2018/1725, kiek tai susiję su asmens duomenų, surinktų pagal šio reglamento 21 straipsnio 5 dalį, 23 straipsnio 1 ir 4 dalis ir 26 straipsnio 4 dalies trečią pastraipą, kai tie duomenys naudojami atitiktis Reglamento (ES) 2017/625 108 straipsniui ir pareigų teikti ataskaitas pagal šį reglamentą tikslais, tvarkymu.

Asmenims, turintiems prieigą prie pirmoje ir antroje pastraipose nurodytų asmens duomenų, draudžiama atskleisti asmens duomenis, apie kuriuos jie sužinojo vykdydami savo pareigas arba atsitiktinai tokių pareigų vykdymo metu. Valstybės narės ir Komisija imasi visų tinkamų priemonių, kad užtikrintų to draudimo vykdymą.

Pagal pirmą ir antrą pastraipą surinkti duomenys nenaudojami kitais tikslais, išskyrus:

- a) valstybių narių kompetentingų institucijų vykdomą oficialią kontrolę, kaip laikomasi šiame reglamente nustatytų gerovės ir atsekamumo reikalavimų ir Reglamento (ES) 2016/429, be kita ko, siekiant nustatyti nesąžiningą praktiką, ir*
- b) Komisijai laikantis savo pareigų pagal Reglamento (ES) 2017/625 108 straipsnį ir Komisijai laikantis pareigų teikti ataskaitas pagal šį reglamentą.*

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmens duomenys saugomi toliau nurodytą laikotarpį:

- a) 9 ir 10 straipsnių atveju – 10 metų nuo veiklos vykdymo vietos veiklos nutraukimo dienos;*
- b) 21 straipsnio 5 dalies atveju – 18 mėnesių nuo 21 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje nurodyto prieigos rakto sukūrimo;*

- c) *23 straipsnio 1 ir 4 dalių atveju – 25 metus nuo pirmo šuns ar katės užregistravimo tame straipsnyje nurodytoje duomenų bazėje arba penkerius metus po šuns ar katės nugaišimo užregistravimo toje duomenų bazėje;*
- d) *26 straipsnio 4 dalies trečios pastraipos atveju – 5 metus nuo išankstinio pranešimo dienos.*

V SKYRIUS

ŠUNŲ IR KAČIŲ ĮVEŽIMAS Į SAJUNGĄ

26 straipsnis

Šunų ir kačių įvežimas į Sąjungą

1. **■** Šunys ir katės gali būti įvežami į Sąjungą siekiant pateikti juos Sąjungos rinkai tik tuo atveju, jei laikomasi šių sąlygų:
 - a) *jie buvo veisiami ir laikomi laikantis bet kurio iš šių reikalavimų:*

- i) šio reglamento II skyriuje *nustatytų reikalavimų*;
- ii) *reikalavimų, kuriuos Sąjunga pagal Reglamento (ES) 2017/625 129 straipsnį pripažįsta lygiaverčiais šio reglamento II skyriuje nustatytiems reikalavimams, arba*
- iii) *jei taikoma, konkrečiame Sąjungos ir eksportuojančios šalies susitarime nustatytų reikalavimų*;

■

- b) ■ jie yra iš trečiosios valstybės ar iš teritorijos ir veiklos vykdymo vietos, įtrauktos į sąrašą pagal Reglamento (ES) 2017/625 126 ir 127 straipsnius.

2. *Reglamento (ES) 2017/625 126 straipsnio 2 dalies c punkte nurodytame* oficialiame sertifikate, pridedamame prie į Sąjungą iš trečiųjų valstybių ir teritorijų įvežamų šunų ir kačių, *siekiant juos pateikti Sąjungos rinkai*, pateikiamas patvirtinimas dėl atitikties *šio straipsnio* 1 daliai ■ .

3. **Į Sąjungą įvežami šunys ir katės, siekiant juos pateikti Sąjungos rinkai, prieš jiems patenkant į Sąjungą turi būti veterinarijos gydytojo ženklinami II priede nustatytus reikalavimus atitinkančia poodine mikroschema, kurioje yra nuskaitomas mikrolustas.**

Už šunų ar kačių importą į Sąjungą atsakingas veiklos vykdytojas užtikrina, kad veterinarijos gydytojas juos užregistruotų 23 straipsnio 1 dalyje nurodytoje nacionalinėje duomenų bazėje per penkias dienas nuo jų įvežimo į Sąjungą. Valstybės narės gali leisti atlikti registraciją ne tik veterinarijos gydytojams, bet ir kitiems asmenims, su sąlyga, kad jos taiko priemones tų asmenų į duomenų bazę įvestos informacijos tikslumui užtikrinti.

4. *Apie šuns ar katės perkėlimą nekomerciniais tikslais iš trečiosios valstybės ar teritorijos į Sąjungą jų savininkas iš anksto praneša Sąjungos keliaujančių gyvūnų augintinių duomenų bazei likus ne mažiau kaip penkioms darbo dienoms iki tada, kai šuo ar katė kerta Sąjungos sieną, išskyrus šiais atvejais:*

- a) *kai šuo ar katė įvežami į Sąjungą tiesiogiai iš trečiųjų valstybių ar iš teritorijų, atitinkančių Komisijos deleguotojo reglamento (ES) .../...²³ 17 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytas sąlygas, ir*
- b) *kai šuo ar katė yra užregistruoti šio reglamento 23 straipsnio 1 dalyje nurodytoje valstybės narės duomenų bazėje.*

Jei šuo ar katė Sąjungoje būna ilgiau nei šešis mėnesius, savininkas užtikrina, kad veterinarijos gydytojas juos užregistruotų gyvenamosios vietos valstybės narės duomenų bazėje, nurodytoje 23 straipsnio 1 dalyje, per penkias darbo dienas nuo tada, kai baigiasi tas šeštasis mėnuo nuo jų įvežimo į Sąjungą. Valstybės narės gali leisti atlikti registraciją ne tik veterinarijos gydytojams, bet ir kitiems asmenims, su sąlyga, kad jos taiko priemones tų asmenų į duomenų bazę įvestos informacijos tikslumui užtikrinti.

²³ ... m. ... d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) .../..., kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/429, kiek tai susiję su gyvūnų sveikatos reikalavimais, taikomais nekomerciniais tikslais vežant gyvūnus augintinius (OL...; ELI: ...) [Leidinių biurui: prašom įrašyti dokumento C(2026)20 paskelbimo nuorodą].

Komisija sukuria ir tvarko šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytą Sąjungos keliaujančių gyvūnų augintinių duomenų bazę. Įvykdžiusi viešą atrankos procesą pagal atitinkamas Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 VII antraštinės dalies nuostatas, Komisija gali pavesti tos duomenų bazės kūrimą, techninę priežiūrą ir eksploatavimą nepriklausomam veiklos vykdytojui. Prieiga prie tos duomenų bazės suteikiama tik valstybių narių kompetentingoms institucijoms ir Komisijai.

Komisija užtikrina, kad duomenų bazė teiktų iRASFF pranešimus apie judėjimą, apie kurį pranešta iš anksto ir dėl kurio kyla sukčiavimo rizika. Gavusios pranešimą, valstybės narės imasi tinkamų priemonių dėl tolesnių veiksmų pagal Reglamento (ES) 2017/625 105 straipsnio 2 dalį.

Komisija ne vėliau kaip ... [8 metai po šio reglamento įsigaliojimo dienos] priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma išsami tvarka dėl:

- i) informacijos, kurią savininkai turi iš anksto pateikti pagal šio straipsnio 4 dalį Sąjungos keliaujančių gyvūnų augintinių duomenų bazėje, atsižvelgiant į Reglamentuose (ES) 2018/1725 ir (ES) 2016/679 nustatytus asmens duomenų apsaugos reikalavimus;*
- ii) procedūros, pagal kurią nustatoma sukčiavimo rizika, atsižvelgiant į APB tinklo vykdomą veiklą.*

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 29 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

I

VI SKYRIUS
PROCEDŪRINĖS NUOSTATOS

27 straipsnis
Priedų pakeitimai

Komisijai pagal 28 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiami šio reglamento priedai siekiant atsižvelgti į mokslo ir technikos pažangą, įskaitant, kai aktualu, *EFSA* mokslines nuomones **■**, kiek tai susiję su:

- a) *tinkamu gyvūnų prižiūrėtojų skaičiumi veisimo vietose ir pardavimo vietose;*
- b) *girdymo ir šėrimo reikalavimais* ir nujunkymo procesu;
- c) temperatūros intervalais;
- d) apšvietimo *reikalavimais*;
- e) *amoniako ir anglies monoksido kiekiu;*

f) šunidžių ir katidžių konstrukcija;

g) **grupiniu būstu;**

■

h) ploto normomis **įvairių** kategorijų šunims ir katėms;

i) nėštumų dažnumu;

j) minimaliu **ir maksimaliu** veisimui skirtų ■ kalių vedeklių ir kačių vedeklių amžiumi;

k) socializacija, **aprūpinimu** aplinkos gerinimo priemonėmis ir kitomis priemonėmis šunų ir kačių elgsenos poreikiams patenkinti;

l) mikroschemų, naudojamų šunims ir katėms **individualiai** ženklinti, reikalavimais;

m) duomenimis, kurie turi būti renkami politikos stebėsenos ir vertinimo tikslais.

Bet koks prieduose nustatytų reikalavimų papildymas grindžiamas atnaujintais moksliniais ar techniniais duomenimis, visų pirma **įrodymais**, susijusiais su konkrečiomis sąlygomis, būtinomis šunų ir kačių, kuriems taikomas šis reglamentas, gerovei užtikrinti. Kai aktualu, tuose deleguotuosiuose aktuose **atsižvelgiama į socialinį ir ekonominį ir poveikį bei poveikį aplinkai** ir nustatomi pakankami pereinamieji laikotarpiai, kad **susiję** veiklos vykdytojai galėtų prisitaikyti prie naujų reikalavimų.

28 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.
2. **7 straipsnio 8 dalyje, 8 straipsnio 3 dalyje, 13 straipsnio 2 dalyje ir 27** straipsnyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami neribotam laikotarpiui nuo ... [šio reglamento įsigaliojimo dieną].
3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti **7 straipsnio 8 dalyje, 8 straipsnio 3 dalyje, 13 straipsnio 2 dalyje ir 27** straipsnyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.

4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal **7 straipsnio 8 dalį, 8 straipsnio 3 dalį, 13 straipsnio 2 dalį arba 27** straipsnį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

29 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinis komitetas, įsteigtas pagal Reglamento (EB) Nr. 178/2002 58 straipsnio 1 dalį. Tas komitetas – tai komitetas, kaip tai suprantama Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

Jeigu komitetas nuomonės nepateikia, Komisija nepriima įgyvendinimo akto projekto ir taikoma Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnio 4 dalies trečia pastraipa.

VII SKYRIUS

GRIEŽTESNĖS NACIONALINĖS PRIEMONĖS IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30 straipsnis

Griežtesnės nacionalinės priemonės

1. Šiuo reglamentu valstybėms narėms neužkertamas kelias toliau taikyti *ar priimti* griežtesnes nacionalines taisykles, kuriomis siekiama platesnės *veiklos vykdymo vietose laikomų* šunų ir kačių gerovės apsaugos *ir geresnio šunų ir kačių atsekamumo*, ■ su sąlyga, kad tos taisyklės neprieštarauja šiam reglamentui ir netrukdo tinkamam vidaus rinkos veikimui. ■

2. *Valstybės narės ne vėliau kaip ... [dveji metai po šio reglamento įsigaliojimo datos] praneša Komisijai apie visas griežtesnes nacionalines taisykles, kurias ketina toliau taikyti pagal šio straipsnio 1 dalį. Po to valstybės narės informuoja Komisiją apie griežtesnes nacionalines taisykles prieš jas priimdamos, nebent valstybės narės jau pranešė apie nacionalinių taisyklių projektą kaip apie techninio reglamento projektą pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/1535²⁴ 5 straipsnį. Komisija apie jas informuoja kitas valstybes nares.*

3. Valstybė narė, *kuri taiko griežtesnes nacionalines taisykles, kaip nurodyta 1 dalyje*, nedraudžia ar netrukdo pateikti rinkai savo teritorijoje šunis ir kates, laikomus kitoje valstybėje narėje, remdamosi tuo, kad atitinkami šunys ir katės nebuvo laikomi laikantis jos griežtesnių nacionalinių gyvūnų gerovės taisyklių.

²⁴ 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarka (OL L 241, 2015 9 17, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/1535/oj>).

31 straipsnis

Ataskaitų teikimas ir vertinimas

1. Remdamasi pagal 24 straipsnį gautomis ataskaitomis ir **bet kokia** papildoma susijusia informacija, Komisija ne vėliau kaip ... [7 metai nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos], o vėliau kas **trejus** metus paskelbia Sąjungos rinkoje pateiktų šunų ir kačių gerovės padėties stebėsenos ataskaitą.

■

2. Ne vėliau kaip ... [**14** metų nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos] Komisija atlieka šio reglamento vertinimą ■ ir pateikia ataskaitą dėl pagrindinių išvadų Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. **Toje įvertinimo ataskaitoje Komisija visų pirma vertina:**

- a) *kokiu mastu šis reglamentas padėjo užtikrinti aukštą šunų ir kačių gerovės lygį, pagerinti jų atsekamumą ir sumažinti neteisėtą prekybą jais;*
- b) *šio reglamento poveikį veisimo vietų ir pardavimo vietų bei gyvūnų globos namų veiklos vykdytojams, taip pat veiklos vykdytojams, kurie įkurdina šunis ir kates gyvūnų globėjų būstuose, atsižvelgiant, be kita ko, į administracinę naštą ir reikalavimų laikymosi išlaidas.*

3. Kad Komisija galėtų pateikti 2 *dalyje* nurodytą ataskaitą, valstybės narės pateikia jai informaciją, būtiną *joms* ataskaitai parengti.

32 straipsnis

Sankcijos

Valstybės narės nustato sankcijų, taikomų už šio reglamento pažeidimus, *įskaitant pažeidimus, kai veiklos vykdytojai apleidžia šunis ir kates*, taisykles ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad šios sankcijos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos.

Valstybės narės praneša apie tas taisykles ir tas priemones Komisijai ir nedelsdamos jai praneša apie visus vėlesnius joms įtakos turinčius pakeitimus.

33 straipsnis
Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo ... [dveji metai nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos] **■** . *Tačiau*

- a) *16 straipsnis taikomas nuo ... [treji metai nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos];*
- b) *21 straipsnio 3 dalis ir 23 straipsnio 1 dalis taikomos nuo ... [ketveri metai nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos];*

- c) *8 straipsnio 1 dalis taikoma nuo 2036 m. liepos 1 d., o 8 straipsnio 2 dalis taikoma nuo 2030 m. liepos 1 d.;*
- d) *15 straipsnis, 21 straipsnio 3 dalies antra pastraipa, 21 straipsnio 4 ir 5 dalys, 22 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktai, 23 straipsnio 3 ir 4 dalys ir 26 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys taikomi nuo ... [penkeri metai nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos];*
- e) *12 straipsnio 2 ir 3 dalys taikomos nuo ... [septyneri metai nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos];*
- f) *10 straipsnis taikomas nuo ... [aštuoneri metai nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos],
ir*
- g) *26 straipsnio 4 dalis taikoma nuo ... [10 metų nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos].*

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta ...

Europos Parlamento vardu

Tarybos vardu

Pirmininkė

Pirmininkas / Pirmininkė

I priedas

Veiklos vykdymo vietoms taikomi reikalavimai pagal 14–17 dalis

1. Šėrimas *ir girdymas*

1.1. ■ Šunys ir katės šeriami bent du kartus per dieną. *Šuniukai ir kačiukai šeriami dažniau.*

Tačiau šie reikalavimai netaikomi bandos sarginiams šunims, laikomiems veisimo vietose, tais laikotarpiais, kai tokie šunys naudojami saugojimo ar dresavimo tikslais.

■ 1.2. *Bent* dvi pirmąsias gyvenimo dienas *kiekvienas* šuniukas ar kačiukas šeriamas ■ krekenomis. *Vėliau jie šeriami savo motinos arba laktuojančios kalės vedeklės ar katės vedeklės pienu. Jei to padaryti neįmanoma, nes motina serga arba dėl kitų priežasčių negali maitinti savo palikuonių, arba negali duoti pakankamai pieno, šuniukas arba kačiukas šeriami šuniukams ir kačiukams skirtu pieno pakaitalu. Tokio šėrimo dažnumas atitinka gamintojo arba veterinarijos gydytojo nurodymus.*

1.3. **■** Visi nenujunkyti šuniukai ir kačiukai šeriami pakankamu pienu, *pieno pakaitalo arba jų derinio* kiekiu, kad nuolat didėtų jų kūno svoris.

1.4. Nujunkymas vykdomas palaipsniui įvedant kietą pašarą *per ne trumpesnę kaip septynių dienų laikotarpį ir šis procesas neužbaigiamas* anksčiau, nei šuniukai ir kačiukai sulaukia šešių savaičių amžiaus.

2. Būstas

2.1. Temperatūra

Veisimo vietose palaikoma tokio intervalo temperatūra:

■ a) šuniavimosi erdvėse pirmąsias 10 šuniukų gyvenimo dienų – 22–28 °C;

b) kačiavimosi erdvėse pirmąsias 21 kačiukų gyvenimo dienų – 18–27 °C.

■
2.2. Apšvietimas

2.2.1. *Šunys ir katės turi būti šviesoje bent septynias valandas per dieną.* **■**

2.2.2. Dirbtinis apšvietimas turi būti plataus spektro arba viso spektro *ir bent 80 Hz dažnio.*

2.2.3. **Šunys ir katės** turi turėti galimybę būti *be dirbtinio apšvietimo* bent aštuonias valandas per dieną.

2.3. Ploto normos

2.3.1. Šuniavimosi *ir kačiavimosi erdvės turi būti suprojektuotos* taip, kad *motina* galėtų pasitraukti nuo *savo palikuonių*.

2.3.2. *Veisimo vietoms ir pardavimo vietoms taikomos šios minimalios ploto normos šunims ir katėms, priklausomai nuo bendro šunims ar katėms nuolat prieinamo ploto:*

<i>Ploto norma šunims su vadomis ar be jų</i>						
	<i>Mažiausias plotas*</i>					<i>Mažiausias aukštis (m)</i>
<i>Aukštis iki gogo (cm)</i>	<i><30</i>	<i>30-39</i>	<i>40-59</i>	<i>60-70</i>	<i>> 70</i>	<i>2</i>
<i>Plotas vienam šuniui (m²)</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>8</i>	<i>10</i>	
<i>Plotas kiekvienam papildomam šuniui (m²)</i>	<i>3</i>	<i>3,5</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	
<i>Ploto norma katėms su vadomis ar be jų</i>						
	<i>Mažiausias žemės paviršiaus plotas**</i>					<i>Mažiausias aukštis (m)</i>
<i>Plotas vienai katei (m²)</i>	<i>3</i>					<i>2</i>
<i>Plotas kiekvienai papildomai katei (m²)</i>	<i>2</i>					
<p><i>*Grynaveislių šunų atveju aukštis iki gogo gali būti apskaičiuojamas remiantis standartiniu konkrečios veislės ūgiu iki gogo. Jei viename aptvare laikomi skirtingo ūgio šunys, apskaičiuojant ploto normą visiems šunims naudojama tik ta skiltis, kurioje nurodytas mažiausias šuniui, kurio gogas yra aukščiausias, skirtas paviršiaus plotas.</i></p>						
<p><i>**Katėms skirtų aplinkos gerinimo priemonių plotas neįskaičiuotas į mažiausią žemės paviršiaus plotą.</i></p>						

3. Sveikata
- 3.1. Katės patelės kergiamos tik jei jos yra bent **10** mėnesių amžiaus.
- 3.2. Kalės patelės nekergiamos iki **antrosios rujos**.
- 3.3. Kalė vedeklė ar katė vedeklė **per dvejus metus neturi atsivesti daugiau kaip trijų vadų**.
- 3.4. **Kalių vedeklių ir kačių vedeklių, kurios per dvejus metus atsivedė 3 vadas, įskaitant jaunikius, kurie buvo atsivesti negyvi, atsigavimo laikotarpis turi būti bent vieni metai.**
- 3.5. **Kalės vedeklės ar katės vedeklės, kurioms buvo padarytos dvi cezario pjūvio operacijos, veisimui nebenaudojamos.**
- 3.6. **Bet kuri veisimui naudojama aštuonerių metų ar vyresnė kalė vedeklė ir bet kuri šešerių metų ar vyresnė katė vedeklė, prieš ją kergiant, turi būti fiziškai apžiūrėta veterinarijos gydytojo, kuris raštu patvirtina, kad apžiūros metu nėra jokių medicininių indikacijų, dėl kurių ta kalė vedeklė ar katė vedeklė negali būti naudojamos veisimui.**
- 3.7. **Veiklos vykdytojas saugo 3.6 punkte nurodytą raštišką patvirtinimą bent trejus metus.**

4. Elgsenos poreikiai

4.1. *Socializacija*

4.1.1. Nuo trijų savaičių amžiaus šunims ir katėms palaipsniui sudaromos kasdienės socialinio ryšio su kitais tos pačios rūšies gyvūnais ir žmonėmis ir, kai įmanoma, su kitų rūšių gyvūnais galimybės.

4.1.2. Šunys ar katės, kurie kelia grėsmę vienas kitam dėl agresyvios elgsenos arba nereikalingą stresą ar diskomfortą, laikomi atskirai.

█

4.2. Aplinkos gerinimo priemonės

4.2.1. Katės aprūpinamos pakankamu skaičiumi draskyklių, slėptuvių ir lentynų siekiant užtikrinti, kad kiekviena katė galėtų laiptoti, ilsėtis, stebėti ir pasišalinti.

4.3. Atskyrimas

4.3.1 Veiklos vykdymo vietose laikomi šuniukai neatskiriami visam laikui nuo savo motinų iki jiems sukanka aštuonios savaitės.

4.3.2 Gyvūnų globos namuose ir gyvūnų globėjų būstuose laikomi kačiukai neatskiriami visam laikui nuo savo motinų iki jiems sukanka aštuonios savaitės. Veisimo vietose laikomi kačiukai neatskiriami visam laikui nuo savo motinų iki jiems sukanka 12 savaičių.

4.3.3. Tačiau gyvūnus anksčiau atskirti nuo motinų galima dėl medicininių priežasčių, remiantis raštiška veterinarijos gydytojo rekomendacija. Veiklos vykdytojas saugo tokias rekomendacijas iki tol, kol paskutinis atitinkamos vados šuniukas ar kačiukas pateikiamas rinkai.

II priedas

Šunų ir kačių ženklimas ir registravimas

Individualiam šunų ir kačių ženklimui naudojamos mikroschemos, kaip reikalaujama **20 ir 26 straipsniuose**, turi atitikti šiuos reikalavimus:

- a) mikroluste turi būti individualus identifikacinis numeris, kurio negalima pakartoti ir negalima perprogramuoti;
- b) identifikacinis numeris turi ***prasadėti šuns ar katės ženklimo šalies kodu, nustatytu pagal ISO 3166 standartą***;
- c) radijo dažninio atpažinimo kodo struktūra ir techninė koncepcija turi atitikti ISO 11784 ir 11785 standartus;
- d) atitiktis ISO 11784 ir 11785 standartams vertinama pagal ISO 24631-1 standartą.

III priedas

Duomenys apie gyvūnų gerovę

1. Per metus *užregistruotų* šunų ir kačių skaičius, kaip nurodyta 20 straipsnyje *ir 26 straipsnio 3 dalyje*.
2. *Per metus užregistruotų veisimo vietų, pardavimo vietų, gyvūnų globos namų ir gyvūnų globėjų būstų skaičius pagal 9 straipsnį.*
3. Per metus patvirtintų veisimo *viety* skaičius, kaip nurodyta *10* straipsnyje.
4. *Veisimo vietų, kurių patvirtinimas buvo sustabdytas arba panaikintas, skaičius per metus.*

**Pareiškimas dėl 2026 m. xx xx d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES)
2026/XX dėl šunų ir kačių gerovės ir jų atsekamumo⁺**

Komisijos pareiškimas dėl gyvūno augintinio paso

Komisija teigiamai vertina iniciatyvą sudaryti sąlygas skaitmeninti gyvūnų augintinių pasą, nustatytą ES gyvūnų sveikatos teisės aktu. Per dvejus metus reikia, koordinuojant veiksmus su valstybėmis narėmis, išsamiai ir visapusiškai įvertinti tokio skaitmeninimo tikslo techninį ir praktinį poveikį bei sąlygas, be kita ko, atsižvelgiant į pagrindines technines, praktines ir infrastruktūros sąlygas ir galimybę naudoti europinę skaitmeninės tapatybės dėklę, sukurtą pagal Reglamentą (ES) Nr. 910/2014. Komisija apsvarstys galimybę priimti deleguotuosius aktus pagal Gyvūnų sveikatos teisės aktą, kad, kai šie veiksmai bus užbaigti, būtų numatyta galimybė skaitmeninti gyvūnų augintinių pasą.

Komisijos pareiškimas dėl teigiamo gyvūnų augintinių sąrašo

Kaip paskelbta 2022 m. Komunikate „ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų plano persvarstymas“, Komisija pradėjo tyrimą, ar yra poreikis sudaryti visos ES teigiamą gyvūnų augintinių sąrašą, ir kokia būtų jo pridėtinė vertė bei įgyvendinamumas. Galutinė šio tyrimo ataskaita bus paskelbta 2026 m. pradžioje. Komisija apsvarstys, ar reikia imtis kokių nors tolesnių veiksmų.

⁺ OL: prašom išnašoje įrašyti dokumente PE-CONS 5/26 - 2023/0447(COD) pateikto reglamento OL nuorodą.